Crna Gora
Državna revizorska institucija

Broj: 02-035/24-249/38
Podgorica, 11.10.2024. godine

Revizija uspjeha

Efikasnost razvoja zvanične statistike u Crnoj Gori

Konačni izvještaj

Podgorica, oktobar 2024. godine

SADRŽAJ

1		OPŠTI DIO	3
	1.1.	PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE	3
	1.2.	RAZLOZI ZA VRŠENJE REVIZIJE	3
	1.3.	PREDMET, OBIM I OGRANIČENJA REVIZIJE	4
	1.4.	KRITERIJUMI REVIZIJE	4
	1.5.	CILJ REVIZIJE I REVIZORSKO PITANJE	5
	1.6.	IZVORI I METODI PRIKUPLJANJA INFORMACIJA	6
	1.7.	VRIJEME VRŠENJA REVIZIJE	6
2		ADMINISTRATIVNI OKVIR	6
	2.1.	Strategija razvoja zvanične statistike 2019-2023	6
	2.2.	Organizacija sistema zvanične statistike u Crnoj Gori	8
3		NALAZI REVIZIJE	9
	3.1.	Pregovaračko poglavlje 18- Statistika	9
	3.2.	Planiranje Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023	12
	3.3.	Koordinacija saradnje u realizaciji Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023	14
	3.4.	Realizacija indikatora učinka	15
	3.5.	Realizovane aktivnosti i indikatori rezultata	20
	3.6.	Izvještavanje o realizaciji Strategije	27
	3.7.	Evaluacija efekata	31
4		ZAKLJUČCI REVIZIJE	33
	4.1.	Realizacija Strategije	33
	4.2.	Unapređenje administrativnih kapaciteta Uprave za statistiku	33
	4.3.	Metodološki pristup izradi Strategije razvoja zvanične statistike 2019- 2023	35
5		OCJENA I PREPORUKE	38

1. OPŠTI DIO

1.1. Pravni osnov za vršenje revizije

Pravni osnov za vršenje revizije „Efikasnost razvoja zvanične statistike u Crnoj Gori“ sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07, 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14 i 070/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije za 2024. godinu, INTERNO br: 06 – 038/23 - 319 usvojen, od strane Senata, 26. decembra. 2023. godine i
- Odluci o vršenju revizije (DRI br. 02-035/24-249/2, od 26.01.2024.g.) u sastavu: dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i dr Milan Dabović (član Kolegijuma).

Revizija je vršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja revizije uspjeha („Sl. list CG“, br. 45/17) i
- INTOSAI okvirom profesionalnih objava (IFPP)

U skladu sa članom 144 Ustava Crne Gore, Državna revizorska institucija Crne Gore (DRI) vrši reviziju zakonitosti i uspješnosti upravljanja državnom imovinom i obavezama, budžetima i svim finansijskim poslovima čiji su izvori finansiranja javni ili nastaju korišćenjem državne imovine.

1.2. Razlozi za vršenje revizije

Pregovaračko poglavlje 18 – Statistika zvanično je otvoreno 16. decembra 2014. godine na Međuvladinoj konferenciji u Briselu. Pristupni pregovori koji se vode na osnovu pregovaračkog okvira, od zvaničnog otvaranja poglavlja do perioda vršenja revizije, trajali su 10 godina.

Ključni nedostaci statističkog sistema Crne Gore, u skladu sa izvještajima Evropske komisije, odnose se na dalje usklađivanje sa ESA[1] 2010 uključujući statistiku javnih finansija, harmonizaciju statističkih metodologija sa EU standardima, razmjenu podataka sa EUROSTAT-om, saradnju sa proizvođačima zvanične statistike i unapređenje ljudskih i materijalnih resursa.

Pregovori u oblasti statistike treba da rezultiraju pouzdanim statističkim podacima značajnim za sve društvene oblasti koje zadovoljavaju potrebe nacionlanih i evropskih institucija, poslovnih subjekata i javnosti uopšte. Studenti, naučno – istraživačke institucije, teoretičari trebalo bi da imaju uvid u uporedive i stoga korisnije podatke prilikom istraživanja, dok bi

[1] Evropski sistem računa (European System of Accounts).

građani dobili širu sliku o brojnim svakodnevnim pojavama iz različitih sfera života.[2]

Uprava za statistiku, kao koordinator sistema zvanične statistike, u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike, izradila je **Strategiju razvoja zvanične statistike za period od 2019 - 2023. godine.**

Navedenim dokumentom utvrđen je strateški cilj zvanične statistike - obezbjeđivanje kvantitativnih i reprezentativnih informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, svim korisnicima po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

1.3. Predmet, obim i ograničenja revizije

U postupku revizije izvršena je ocjena efikasnosti **Uprave za statistiku,** u dijelu planiranja i realizacije ciljeva i aktivnosti iz strateškog dokumenta kojim se utvrđuju pravci razvoja zvanične statistike u Crnoj Gori.

Postupkom revizije je obuhvaćen postupak planiranja i realizacije indikatora (učinka i rezultata) i aktivnosti za 7 operativnih ciljeva koji su utvrđeni Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine.

U cilju sagledavanja dinamike realizacije aktivnosti iz predpristupnih pregovora za Poglavlje 18-Statistika i organizacije sistema zvanične statistike, od strane subjekta revizije-Uprave za statistiku potraživana je dokumentacija koja se odnosila na period 2014-2024. godine.

1.4. Kriterijumi revizije

Način i postupak izrade strategija i programa kojima se predlaže unutrašnja i vanjska politika u određenoj oblasti utvrđen je Uredbom o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata[3], koja je stupila na snagu u avgustu 2018. godine.

Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore je, u skladu sa Uredbom, donio:

- Smjernice za pripremu strateških dokumenata (2022)[4], u dijelu izvještavanja o realizaciji strateškog dokumenta i postupka vršenja evaluacije.
- Smjernice za izvještavanje o sprovođenju strateških dokumenata (2020)[5],
- Metodologiju razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata.

---

[2] https://www.eu.me/poglavlje-18-statistika/

[3] "Službeni list CG" broj 54/18.

[4] Cilj ovog dokumenta jeste da, zajedno sa već uspostavljenom Uredbom o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata kao i Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenjasprovođenja strateških dokumenata , omogući preciznije planiranje izrade strateških dokumenata, od početka njihovog planiranja do konačnog usvajanja na Vladi. Efikasan sistem planiranja podrazumijeva da kreatori strateških dokumenata koordinisano planiraju cjelokupan proces izrade **u skladu sa principima usklađenosti, finansijske održivosti, odgovornosti, saradnje nadležnih organa, transparentnosti, kontinuiteta, ekonomičnosti i racionalnog planiranja**; strana 9 Smjernica.

[5] Cilj Smjernica za izvještavanje jeste da, zajedno s već uspostavljenim pravilima za kvalitet izvještaja o sprovođenju strateških dokumenata, omogući da se što preciznije izvještava o učinku javnih politika; strana 3 Smjernica.

Dodatni kriterijum za ocjenu efikasnosti planiranja, u postupku revizije, bili su zahtjevi iz izvještaja Evropske komisije i obaveze Uprave za statistiku utvrđene Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine

Kriterijumi za ocjenu efikasnosti realizacije ciljeva i aktivnosti iz Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine bili su indikatori učinka i indikatori rezultata utvrđeni Strategijom.

1.5. Cilj revizije i revizorsko pitanje

Cilj revizije je bio da se utvrdi da utvrđeni razvojni pravci i ciljevi zvanične statistike Crne Gore omogućavaju korisnicima kvantitativne i reprezentativne informacije po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

Stoga je **glavno revizorsko pitanje**:

Da li je Uprava za statistiku obezbijedila efikasan sistem planiranja i realizacije ciljeva i aktivnosti i izvještavanja o Strategiji razvoja zvanične statistike u Crnoj Gori 2019-2023, u skladu sa zahtjevima iz predpristupnih pregovora Crne Gore i EU i nacionalnih strategija ?

i revizorska potpitanja:

1. Da li je Uprava za statistiku, u postupku planiranja Strategije razvoja zvanične statistike u Crnoj Gori 2019-2023, obezbijedila odgovarajuće analize i dokumentaciju?

    1.1. Da li je Uprava za statistiku sprovodila postupak evaluacije strategije i prethodnog programskog perioda ?
    1.2. Da li su Strategijom obuhvaćene obaveze iz predpristupnih pregovora i preporuke međunarodnih institucija ?
    1.3. Da li su Strategijom obuhvaćeni zahtjevi nacionalnih strateških dokumenata (Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine ?
    1.4. Da li su Strategijom obuhvaćene preporuke iz izvještaja o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku ?

2. Da li je Uprava za statistiku realizovala aktivnosti i indikatore iz Strategije razvoja zvanične statistike u Crnoj Gori 2019-2023 ?

    2.1. Da li su aktivnosti i indikatori iz Strategije razvoja zvanične statistike u Crnoj Gori 2019-2023 realizovani u utvrđenom obimu i planiranom dinamikom ?
    2.2. Da li su rezultati evaluacije efekata Strategije razvoja zvanične statistike u Crnoj Gori 2019-2023 korišćeni u narednom programskom periodu ?

1.6. Izvori i metodi prikupljanja informacija

Primaran izvor informacija predstavljala je dokumentacija Uprave za statistiku, koja se odnosila na realizaciju aktivnosti i indikatora za 7 operativnih ciljeva iz Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023 (strategije, akcioni planovi, izvještaji, memorandumi, zapisnici, pozivna pisama, putni nalozi, rješenja o zasnivanju radnog odnosa itd.). Zatim dokumentacija koja se odnosi na pregovarački postupak u okviru poglavalja 18- Statistika i usaglašavanje pravne tekovine u oblasti statistike (izvještaji Evropske komisije, tabele indikatora za ispunjenje završnih mjerila, kompendiumi itd).

U postupku revizije korišćena je dokumentacija Ministarstva evropskih poslova, koja se odnosila na aktivnosti pregovaračke radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji -pregovaračko poglavlje 18-statistika. Zatim, dokumentacija Uprave za državnu imovinu u dijelu sprovođenja postupaka javnih nabavki za kupovinu i adaptaciju poslovnog prostora Uprave za statistiku.

Dodatan izvor informacija predstavljala je regulativa EU, izvještaji Evropske komisije i statističke baze:

- Podaci o indikatorima ciljeva održivog razvoja za Crnu Goru[6];
- EUROSTAT-a[7];
- e-GDDS (General Data Dissemination System) u okviru Međunarodnog monetarnog fonda.

1.7. Vrijeme vršenja revizije

Predmetna revizija je izvršena u periodu april – jun 2024. godine.

Reviziju je sproveo revizorski tim DRI u sastavu:

- Blažo Savković, državni revizor – načelnik u Sektoru II i
- Ivana Jovanović, državna revizorka – rukovoditeljka Odjeljenja

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR

2.1 Strategija razvoja zvanične statistike 2019-2023

Vlada Crne Gore je u julu 2019. godine usvojila Strategiju razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine, sa utvrđenim ciljem da obezbjeđuje svim korisnicima, kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

[6] https://www.sdgmontenegro.me/
[7] https://ec.europa.eu/

Operativni ciljevi utvrđeni navedenom strategijom su u velikoj mjeri nastavak operativnih ciljeva utvrđenih strategijom iz pretodnog programskog perioda, odnosno Strategijom razvoja zvanične statistike 2014-2018.

Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023 određeno je **sedam operativnih ciljeva:**

1. Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva;
2. Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima;
3. Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama;
4. Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike;
5. Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike;
6. Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike;
7. Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva.

Uprava za statistiku je donijela **3 akciona plana** za realizaciju Strategije, kojima su određene aktivnosti, indikatori rezultata, nadležne institucije, datum početka i planirani datum završetka aktivnosti, sredstva planirana za realizaciju aktivnosti i izvori finansiranja, i to:

1. Akcioni plan za realizaciju Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023 (za period 2019-2020);
2. Akcioni plan za realizaciju Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023 (za period 2021-2022);
3. Akcioni plan za realizaciju Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023 (za 2023. godinu);

Uprava za statistiku je, u skladu sa obavezama utvrđenim Strategijom, obezbijedila dvogodišnje izvještavanje i izradila **tri izvještaja o realizaciji Strategije** razvoja zvanične statistike 2019-2023 i to:

- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023 (za 2021. godinu);
- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023 (za 2022. godinu);
- Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023 (sa Izvještajem o implementaciji Akcionog plana za poslednju godinu sprovođenja strateškog dokumenta).

Odlukom Vlade Crne Gore iz aprila 2022. godine za direktora Uprave za statistiku imenovan je Miroslav Pejović, koji je prethodno obavljao funkciju vršioca dužnosti Uprave.

2.2 Organizacija sistema zvanične statistike u Crnoj Gori

Uprava za statistiku je glavni nosilac i diseminator statističkih podatka, kao i odgovorni stručni nosilac, organizator i koordinator sistema zvanične statistike i predstavlja zvaničnu statistiku Crne Gore u međunarodnom statističkom sistemu.

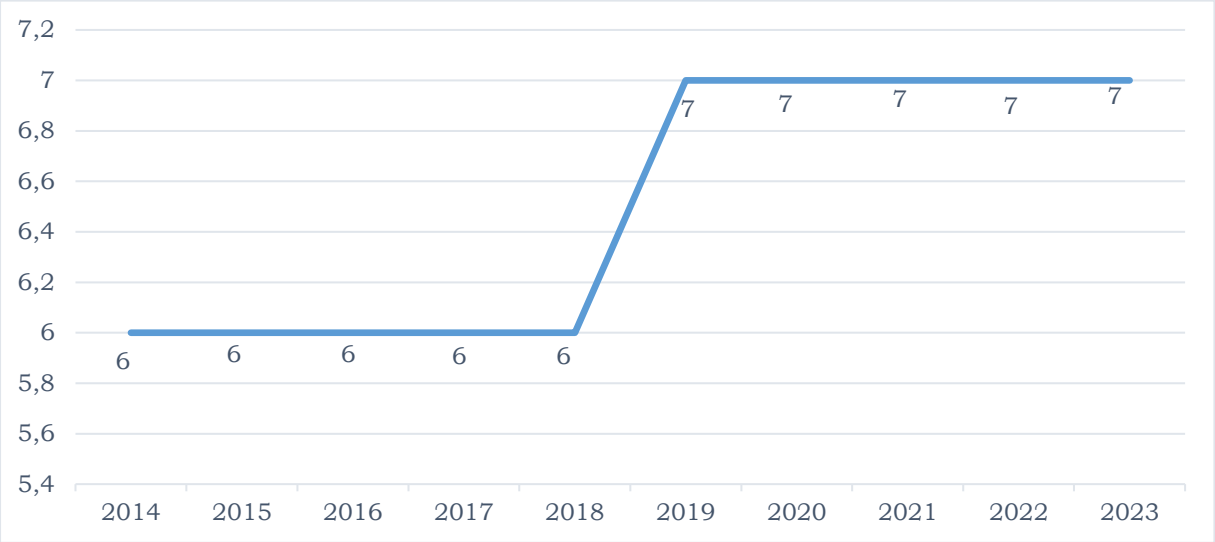
Sistemom zvanične statistike Crne Gore obuhvaćeni su sljedeći proizvođači zvanične statistike:

1. organ državne uprave nadležan za poslove statistike;
2. Centralna banka Crne Gore;
3. organ državne uprave nadležan za poslove finansija i
4. drugi proizvođači zvanične statistike određeni programom zvanične statistike.

Proizvođači zvanične statistike dužni su da, prilikom prikupljanja, proizvodnje, obrade i diseminacije statističkih podataka, primjenjuju principe zvanične statistike, kao i metodologije i standarde za proizvodnju statistike iz svoje nadležnosti, po prethodno pribavljenoj saglasnosti nadležnog organa, radi proizvodnje transparentnih i međunarodno uporedivih podataka.

Prema podacima Uprave za statistiku u 2023. godini bilo je 7 proizvođača zvanične statistike i njihov broj se nije značajnije mijenjao od 2014. godine. Proizvođači zvanične statistike u Crnoj Gori su Institut za javno zdravlje, Uprava carina, Poreska uprava, Komisija za hartije od vrijednosti, Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore i Ministarstvo nauke od 2019. godine.

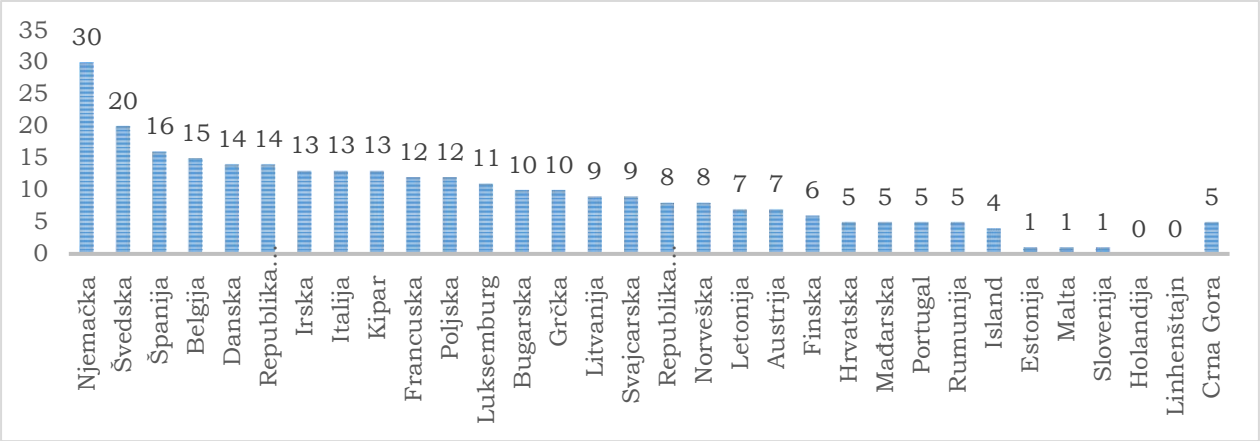
Grafik 1: Broj proizvođača zvanične statistike, period 2014-2023. godine

Prema listi zvaničnih proizvođača zvanične statistike EUROSTAT-a[8] od 7. juna 2024. u zemljama Evropske unije, broj proizvođača zvanične statistike kretao se u intervalu od 30 proizvođača u Njemačkoj do 0 u Holandiji i Linhenštajnu, u kojima je proizvodnja rezultata zvanične statistike samo u nadležnosti nacionalnog statističkog organa.

[8] https://ec.europa.eu/eurostat/web/european-statistical-system

Grafik 2: Broj proizvođača zvanične statistike prema podacima EUROSTAT-a od 7. juna 2024. godine

Dalje unapređenje statističkog sistema Crne Gore, u skladu sa izvještajima Evropske komisije podrazumijeva jačanje sistemske saradnje i koordinacije aktivnosti između Ministarstva finansija, Centralne banke i Uprave za statistiku[9]. Zatim, jačanje podrške Uprave za statistiku drugim proizvođačima zvanične statistike u sprovođenju upravljaja kvalitetom kako bi se unaprijedio ukupan kvalitet zvanične statistike u Crnoj Gori, obezbjeđujući dalje smjernice i podršku u obliku tehničke pomoći i obuke o sprovođenju i praćenju kvaliteta u statističkim procesima i proizvodima[10].

3. NALAZI REVIZIJE

3.1. Pregovaračko poglavlje 18- Statistika

Pregovaračko poglavlje 18-Statistika zvanično je otvoreno 16. decembra 2014. godine na Međuvladinoj konferenciji u Briselu i obuhvata pet ključnih oblasti:

1. demografsku i društvenu statistiku;
2. makroekonomsku statistiku, nacionalne račune i strukturalnu biznis statistiku;
3. poslovnu statistiku;
4. statistiku poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, životne sredine, registara i klasifikacija;
5. koordinaciju zvaničnog statističkog sistema.

Evropska komisija je za poglavlje 18 definisala dva završna mjerila, i to:

1. Crna Gora dostavlja ključne podatke o nacionalnim računima u skladu s Evropskim sistemom nacionalnih i regionalnih računa (ESA) 2010 i drugim relevatnim zahtjevima, zajedno s neophodnim detaljnim opisom korišćenih metodologija.
2. Crna Gora predstavlja Komisiji mapu puta za prenos preostalih tabela iz Programa prenosa podataka ESA 2010 i preostalih metodoloških pitanja.

[9] Izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore (2022), strana 73.
[10] Izvještaj o procjeni usklađenosti sa Kodeksom prakse i ulozi nacionalne statističke institucije kao koordinatora (2018); strana 4.

Izvještaji Evropske komisije o napretku Crne Gore za pregovaračko poglavlje 18- Statistika

Uprava za statistiku je Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023 obuhvatila sve ključne nedostatke statističkog sistema konstatovane u Izvješajima Evropske komisije o napretku Crne Gore za period 2014-2022, i za iste odredila operativne ciljeve, indikatore učinka, aktivnosti i indikatore rezultata.

Nedostaci statističkog sistema Crne Gore prema Izvještajima Evropske komisije[11]

Izvještaj EK	Usklađivanje sa ESA 2010 uključujući statistiku javnih finansija	Harmonizacija statističkih metodologija sa EU standardima	Razmjena podataka sa EUROSTAT-om	Saradnja sa proizvođačima zvanične statistike	Ljudski resursi i materijalni resursi	Generalna ocjena
2014	x		x	x	x	Umjeren napredak
2015	x	x	x		x	Ostvaren određeni nivo spremnosti
2016	x	x	x		x	Ostvaren određeni nivo spremnosti
2018	x	x		x	x	Umjerena spremnost u oblasti statistike
2019	x	x			x	Umjerena spremnost u oblasti statistike
2020	x	x			x	Umjerena spremnost u oblasti statistike
2021	x	[12]	[13]	x	x	Umjerena spremnost u oblasti statistike

[11] Podaci u tabeli se čitaju sa lijeva na desno.

[12] U Izvještaju Evropske komisije za 2021.godinu navedeno da je su nastavljene aktivnosti u oblasti harmonizacije statističkih metodologija sa EU standardima i povećana razmjena podataka sa EUROSTAT-om. Međutim, usled nedostatka finansijskih i ljudskih resursa MONSTAT-a i nedostaka stručnih znanja u pojedinim oblastima, kao što je statistika javnih finansija i dalje ostaju neriješena pitanja.

[13] U Izvještaju Evropske komisije za 2021.godinu navedeno da je su nastavljene aktivnosti u oblasti harmonizacije statističkih metodologija sa EU standardima i povećana razmjena podataka sa EUROSTAT-om. Međutim, usled nedostatka finansijskih i ljudskih resursa MONSTAT-a i nedostaka stručnih znanja u pojedinim oblastima, kao što je statistika javnih finansija i dalje ostaju neriješena pitanja.

2022	x	[14]	[15]	x	x	Umjerena spremnost u oblasti statistike

x- utvrđen nedostatak u izvještajima EK.

Izvještaji Evropske komisije o redovnoj procjeni statističkog sistema Crne Gore

Državna revizorska institucija je, u postupku revizije, uputila dva zahtjeva Upravi za statistiku za dostavljanje Izvještaja Evropske komisije o redovnoj procjeni statističkog sistema Crne Gore, u periodu 2014-2024. godine. Uprava za statistiku je, u skladu sa navedenim dopisima, dostavila samo dva[16] izvještaja i to:

- Report on sector review of the Business statistics in Montenegro (2015), i
- Izvještaj o procjeni usklađenosti sa Kodeksom prakse i ulozi nacionalne statističke institucije kao koordinatora (2018).

Stoga, postupkom revizije nije moglo biti utvrđeno u kojoj mjeri su Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine obuhvaćene preporuke iz Izvještaja Evropske komisije o redovnoj procjeni statističkog sistema Crne Gore, a koje se odnose na unapređenje postojećeg stanja u oblasti zvanične statistike.

U dostavljenom Izvještaju o procjeni usklađenosti sa Kodeksom prakse i ulozi nacionalne statističke institucije kao koordinatora iz 2018. godine navodi se da je ovaj izvještaj **dio serija procjena**, čiji je cilj da se procijeni do koje mjere su nacionalni statistički instituti državama proširenja usklađeni sa Kodeksom prakse evropske statistike. Ova serija procjena zasniva se na sličnoj rundi procjena koja se sprovodi u EU državama članicama i prati, koliko je to moguće istu metodologiju, prilagođenu državama proširenja[17].

Evropska komisija je, u navedenom Izvještaju, dala 14 preporuka koje su imale za cilj da podstaknu dalju usklađenost sa Kodeksom prakse evropske statistike, i to:

- 3 preporuke koje se odnose na jačanje koordinacije Uprave za statistiku u okviru nacionalnog statističkog sistema;
- 6 preporuka u cilju povećanja resursa i ekonomičnosti troškova;

[14] U Izvještaju Evropske komisije za 2022. godinu navedeno da je su nastavljene aktivnosti u oblasti harmonizacije statističkih metodologija sa EU standardima i povećana razmjena podataka sa EUROSTAT-om. Međutim, usled nedostatka finansijskih i ljudskih resursa MONSTAT-a i nedostaka stručnih znanja u pojedinim oblastima, kao što je statistika javnih finansija i dalje ostaju neriješena pitanja.

[15] U Izvještaju Evropske komisije za 2022. godinu navedeno da je su nastavljene aktivnosti u oblasti harmonizacije statističkih metodologija sa EU standardima i povećana razmjena podataka sa EUROSTAT-om. Međutim, usled nedostatka finansijskih i ljudskih resursa MONSTAT-a i nedostaka stručnih znanja u pojedinim oblastima, kao što je statistika javnih finansija i dalje ostaju neriješena pitanja.

[16] U Zapisniku sa III sjednice Radne grupe za vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za pregovaračko Poglavlje 18- statistika iz oktobra 2019. godine navedeno je: **„Na sastanku je najavljena misija EUROSTAT-a koja će se organizovati 14. i 15. novembra u Podgorici, kada će se sa predstavnicima EUROSTAT-a razgovarati o ostvarenom napretku u prethodnom periodu. Nakon misije procjene statističkog sistema Crne Gore, koji je dao jasne preporuke koje će doprinijeti daljem razvoju, najavljena je sektorska procijena u dijelu nacionalnih računa, a koja će biti od posebnog značaja za ispunjenje završnih mjerila u poglavlju 18- Statistika“.**

[17] Strana 8 Izvještaja.

- 5 preporuka za razvoj orijentacije prema korisnicima.

Uprava za statistiku je u okviru Operativnog cilja 5[18] Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023, u dijelu aktivnosti, planirala definisanje akcionog plana na nivou statističkog sistema za realizaciju navedenih 14 preporuka. Međutim, državnom revizoru u postupku revizije, nije dostavljena odgovarajuća dokazna dokumentacija na osnovu koje je bilo moguće utvrditi da je navedena aktivnost realizovana.

3.2. Planiranje Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023

Evaluacija učinaka iz prethodnog perioda

Uprava za statistiku prilikom izrade Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023 nije sprovodila evaluaciju postignutih učinaka strateškog dokumenta iz prethodnog programskog perioda, u cilju daljeg obezbjeđivanja procesa planiranja javnih politika.

Obaveza sprovođenja evaluacije postignutih učinaka strateških dokumenata utvrđena je članom 11 Uredbe o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata[19].

Osim toga sprovođenjem procesa evaluacije određuje se vrijednost strategije razvoja prema definisanim kriterijumima i njena funkcija je preventivna. Evaluacija je usmjerena na to da procijeni i osigura kvalitet, relevantnost i koherentnost strateškog dokumenta. Funkcija evaluacije je takođe i korektivna, jer se tokom evaluacije koriste prikupljeni podaci i saznanja dobijena postupkom monitoringa kako bi se izvele analize, ocijenila uspješnost, djelotvornost, napredak i uticaj strateškog dokumenta. Evaluacija predstavlja logički nastavak procesa monitoringa.[20] [21].

Indikatori iz Nacionalne strategije održivog razvoja do 2020. godine

Uprava za statistiku se Strategijom razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine obavezala da prati ključne ciljeve u pogledu proizvodnje rezultata zvanične statistike definisane Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine.

Operativnim ciljem 3 Strategije - Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama planirana je aktivnost- Veća dostupnost indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region i određena ciljna vrijednost indikatora na kraju sprovođenja strateškog dokumenta.

[18] Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike.
[19] Uredba je objavljena u "Službenom listu CG", br. 54/2018 od 31.07.2018. godine, a stupila je na snagu 08.08.2018. godine.
[20] Evaluacija strateških dokumenata u Federaciji BiH- Priručnik za praktičare javnog sektora; strana 8.
[21] U Izjašnjenju subjekta revizije (DRI broj: 02-035/24-249/34-1 od 26.09.2024 godine) navodi se: „Pri izradi predmetne stategije, Uprava za statistiku se isključivo pridržavala obaveze da novi strateški dokument bude nastavak prethodnih. S tim u vezi, obuhvaćeni su ciljevi i aktivnosti koje nijesu realizovane u skladu sa prethodnim strateškim dokumentom". U konkretnom slučaju sve je navedeno i sadržano u sklopu poglavlja Analiza stanja u oblasti sistema zvanične statistike Crne Gore Strategije za period 2019-2023. godina."

Nadležne institucije za realizaciju navedene aktivnosti bili su proizvođači zvanične statistike.

U okviru istog Operativnog cilja Strategijom je predviđen indikator- broj proizvedenih indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region i određena početna vrijednost i ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta.

Detaljniji pregled praćenja indikatora utvrđenih Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine, od strane Uprave za satatistiku dat je u Pregledu 3 Izvještaja.

Zahtjevi korisnika zvanične statistike

Uprava za statistiku je Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023 planirala aktivnosti koje su se odnosile na uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva (Operativni cilj 1).

U okviru navedenog Operativnog cilja planirano je redovno sprovođenje istraživanja o zadovoljstvu korisnika statističkih podataka, izrada analize rezultata istraživanja o zadovoljstvu korisnika i akcionog plana za sprovođenje preporuka korisnika.

Preporuke korisnika za poboljšanje rada Uprave za statistiku, na osnovu sprovedenog istraživanja o zadovoljstvu korisnika iz 2022. godine, odnosile su se na:

- modernizaciju zvanične web stranice Uprave za statistiku (dinamička web stranicu kako bi korisnici imali mogućnost samostalnog kreiranja tabela);
- bolju komunikacija u digitalnom prostoru, kroz društvene mreže i javne nastupe;
- jačanje međuinstitucionalne saradnje;
- veće korišćenje savremene tehnologije, u cilju brže obrade podataka, koji utiče na kvalitet poslovanja korisnika;
- unapređenje komunikacije sa korisnicima;
- razvoj e-anketa i drugih e-servisa;
- detaljniji prikaz rezultata zvanične statistike, kao i prikaz u apsolutnim brojevima;
- unaprijeđenje dostupnost i jasnost rezultata zvanične statistike;
- povećanje uporedivost i dostupnost rezultata zvanične statistike sa susjednim zemaljama
- uvođenje novih statističkih istraživanja za nacionalne potrebe, radi usklađivanja sa društvenim prilikama u zemlji. Predlog korisnika je uvođenje istraživanja o spoljnim migracijama;
- organizovanje on-line obuka (webinera) sa potencijalnim korisnicima

Uprava za statistiku je objavila tri Izvještaja o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku (2018, 2020, 2022. godine). Međutim, državnom revizoru u postupku revizije nije dostavljen akcioni plan za sprovođenje preporuka korisnika koji bi mogao biti uzet u obzir kao dokazna dokumentacija. U postupku revizije nije dostavljena analiza rezultata istraživanja o zadovoljstvu korisnika.

3.3. Koordinacija saradnje u realizaciji Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023

Koordiniraciju saradnje institucija zaduženih za realizaciju indikatora i aktivnosti iz Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine trebalo je da obezbijedi Uprava za statistiku[22]. Obaveza objedinjavanja informacija i sistem izvještavanja, u skladu sa Strategijom bila je u nadležnosti Odsjeka za nacionalnu koordinaciju statističkih izvora[23].

Uprava za statistiku u postupku revizije nije dostavila dokaznu dokumentaciju koja se odnosila na realizaciju indikatora i aktivnosti proizvođača zvanične statistike, koji su Strategijom određeni kao institucije nadležne za njihovu realizaciju. Odnosno, postupkom revizije nije moglo biti utvrđeno da je Uprava za statistiku obezbijedila sistem objedinjavanja informacija o statusu realizacije indikatora i aktivnosti, na način utvrđen Strategijom i to za:

- 68% indikatora učinka (15 od ukupno 22), za koje su akcionim planovima kao nadležne institucije u realizaciji aktivnosti određeni proizvođači zvanične statistike[24], i
- 55% aktivnosti (26 od 47), za koje su akcionim planovima kao nadležne institucije u realizaciji aktivnosti određeni Ministarstvo finansija i proizvođači zvanične statistike.

U postupku revizije dostavljena je dokumentacija o realizaciji samo jedne aktivnosti koja je bila u nadležnosti proizvođača zvanične statistike (Centralne banke) i to za Aktivnost 3 u okviru Operativnog cilja 2- Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima.

U skladu sa Uredbom o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata[25] strateški dokumenti izrađuju se i sprovode u skladu sa principom saradnje nadležnih organa, koji podrazumijeva obavezu usaglašenog međuresornog pristupa prilikom planiranja javnih politika, koordinacije pripreme i sprovođenja strateških dokumenata.

U izjašnjenju subjekta revizije na Preliminarni izvještaj navodi se da: „Uprava za statistiku koordinira saradnju realizacije Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine (član 9 stav 1 tačka 3 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike). Shodno važećem Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji (broj -2338 od 30.07.2014. godine) Odsjek za nacionalnu koordinaciju statističkih izvora podataka, je zadužen za objedinjavanje informacija na nivou Uprave za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike, u dijelu praćenja sprovođenja strategije i samim tim izvještavanje vrši u skladu sa svojim nadležnostima“.

---

[22] Strategija razvoja zvanične statistike 2019-2023. g., tačka 4-Evaluacija i izvještavane; strana 24.
[23] Strategija razvoja zvanične statistike 2019-2023. g., tačka 4- Evaluacija i izvještavane; strana 24.
[24] **Indikator uspjeha predstavlja način na koji možemo procijeniti jesu li postavljeni strateški i operativni ciljevi postignuti, odnosno jesu li predviđene aktivnosti sprovedene i šta se njima „isporučuje“. Indikatore, dakle, vezujemo i za ciljeve i za aktivnosti**- Metodologija razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata, tačka 6.4 Postavljanje indikatora i ciljnih vrijednosti, strana 58.
[25] Član 5 i 9.

3.4. Realizacija indikatora učinka

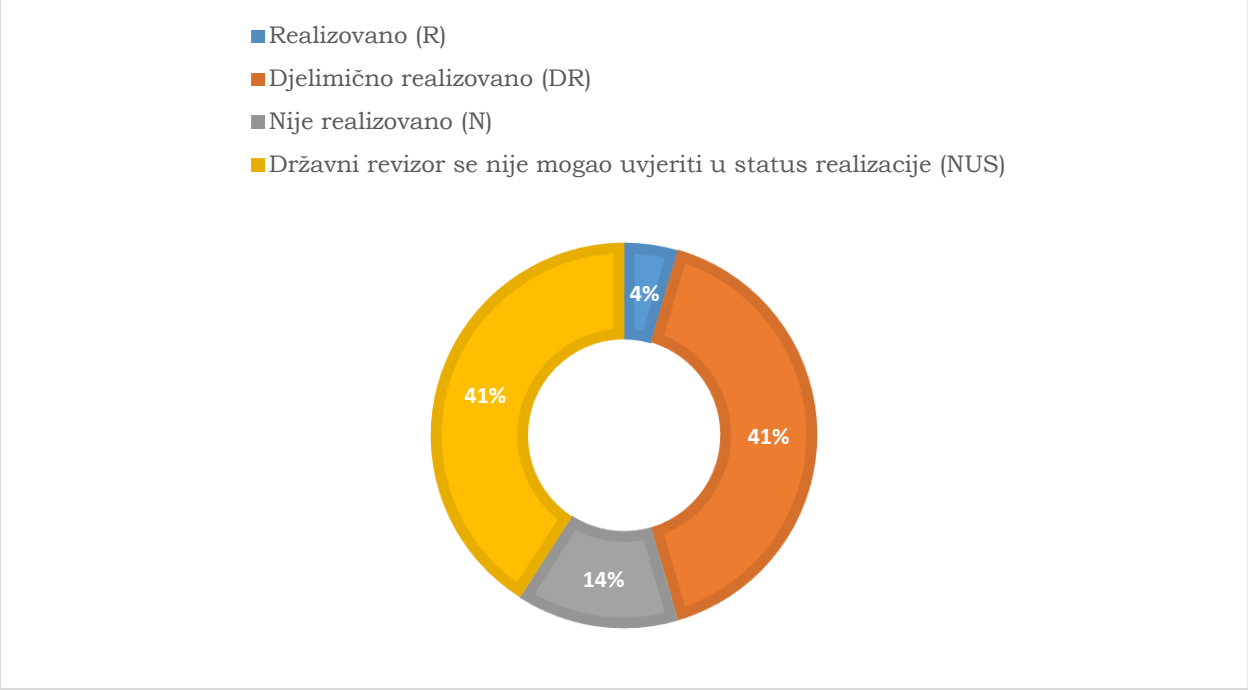
Strategija razvoja zvanične statistike 2019-2023, sa godišnjim akcionim planovima za njenu implementaciju, sadrži sedam operativnih ciljeva sa pratećim indikatorima učinka koji imaju neposredan uticaj na realizaciju strateškog cilja - obezbjeđivanje kvantitativnih i reprezentativnih informacija o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, svim korisnicima po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

Strategijom su određena 22 indikatora učinka i za svaki od njih definisana početna vrijednost, ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta i ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta.

Državni revizor je u postupku revizije utvrdio da je Uprava za statistiku od utvrđenih 22 indikatora, potpuno realizovala 4% od ukupnog broja indikatora (1), djelimično realizovala 41% indikatora (9), 14% indikatora (3) nije realizovano i za 41% indikatora (9) nije bilo moguće utvrditi status realizacije.

Detaljniji pregled indikatora učinka sa početnom vrijednošću, ciljnom vrijednošću na kraju sprovođenja strateškog dokumenta i statusom realizacije dat je u prilogu 1 Izvještaja.

Dijagram 1: Realizacija indikatora učinka iz Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine

Operativni cilj 1: Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

Indikator 1: Broj implementiranih zahtjeva korisnika, kroz petogodišnji Program i Godišnji plan zvanične statistike u partnerstvu sa akademijom, naučno-istraživačkom zajednicom, privatnim sektorom i drugim **(NUS)**.
Obrazloženje: Uprava za statistiku nije dostavila potpunu i validnu dokumentaciju, na osnovu koje je bilo moguće utvrditi status realizacije indikatora.

Indikator 2: Veća zastupljenost korisnika zvanične statistike koje rade izvan državnih institucija - uključujući civilno društvo, sindikate, medije i lokalne vlasti u radnim grupama Savjeta statističkog sistem **(N).**
Obrazloženje: Nije ostvarena ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta.

Indikator 3: Rast zadovoljstva korisnika, na osnovu realizovanog istraživanja **(DR)**
Obrazloženje: Uprava za statistiku je sprovodila dvogodišnja istraživanja o zadovoljstvu korisnika. Ukupna ocjena zadovoljstva MONSTAT-om u sva tri sprovedena istraživanja je bila 4.
Obrazloženje subjekta revizije: U izjašnjenju subjekta revizije (DRI broj: 02-035/24-249/34-1 od 26.09.2024 godine) navodi se: „Kroz izvještaje o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku, evidentan je rast broja ispitanika koji su zadovoljstvo ocijenili ocjenom 4 ili 5“.

Operativni cilj 2: Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

Indikator 1: Broj zaposlenih koji je uspješno završio European Master of official statistics – EMOS **(DR)**
Obrazloženje: Uprava za statistiku je dostavila jednu diplomu o završenim EMOS studijama.

Indikator 2: Broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja **(DR).**
Obrazloženje: U četvorogodišnjem periodu važenja Strategije stažiralo 7 zaposlenih. Prosječan broj stažista na godišnjem nivou, u periodu važenja Strategije, je trebalo da bude 2.
Obrazloženje subjekta revizije: „U godinama pandemije COVID-a nije bilo organizovanih stažiranja u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institucijama. Tako da je to jedini razlog nedostizanja broja zaposlenih koji su bili na stažiranju, i nije posledica neaktivnosti Uprave za statistiku“.

Indikator 3: Testiranje novih metoda u proizvodnji rezultata zvanične statistike putem probnih statističkih istraživanja **(NUS).**
Obrazloženje: Uprava za statistiku nije dostavila validnu dokumentacija, na osnovu koje je bilo moguće utvrditi status realizacije indikatora.

Obrazloženje subjekta revizije: U izjašnjenju subjekta revizije na Preliminarni izvještaj navodi se: „Tokom 2022. godine, realizovan je pilot projekat kroz koji je testirana mogućnost korišćenja web sajta za potrebe istraživanja Indeks potrošačkih cijena (CPI). Dakle, korišćenjem novog metoda „Web scraping“ pomoću programskog jezika Python „skrapovani“ su podaci sa sajta maloprodajnog lanca tehničkih proizvoda u Crnoj Gori, a u cilju proizvodnje rezultata zvanične statistike“.

Operativni cilj 3: Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

Indikator 1: Ispunjenje aktivnosti koja doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18 – Statistika **(DR).**
Obrazloženje: U dostavljenom Nacrtu izvještaja o radu pregovaračkih radnih grupa, koje je Uprava za statistiku dostavila Ministarstvu evropskih poslova 21. jula 2023. godine, ocijenjena je usklađenost od 65% ispunjenja aktivnosti koja doprinose realizaciji završnih mjerila. Ciljna vrijednost indikatora na kraju sprovođenja strateškog dokumenta iznosila je 90%.

Obrazloženje subjekta revizije: „Izvještaj na dan 21.07.2023. godine nije kraj strateškog perioda. Aktivnosti Uprave za statistiku koje se odnose na definisana mjerila Poglavlja 18 su bile efikasne što govori činjenica da je u 2023. godini isporučeno preko 90% varijabli definisanim tabelama u okviru mjerila 1. iz svoje nadležnosti. Dakle, od 11 definisanih setova tabela u nadležnosti Uprave za statistiku, 100% su popunjene 4 tabele, dvije su popunjene preko 70%, 3 tabele 50% i više, jedna tabela 50%, a jedna tabela nije bila popunjena u periodu izvještavanja Strategije. Preostale tabele su shodno važećem zakonu o zvaničnoj statistici u nadležnosti Ministarstva finansija i Centralne banke. Potvrdu navedenog očekujemo u predstojećem Izvještaju o napretku za 2023. godinu, a koji se očekuje do kraja tekuće godine, imajući u vidu prezentaciju koju je EUROSAT imao u oktobru 2023. godine u sklopu PGSC sastanka“.

Indikator 2: Broj proizvedenih indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region **(NUS).**
Obrazloženje: U postupku revizije nije bilo moguće obezbijediti uporedivost raspoloživih podataka. Ciljna vrijednost indikatora na kraju sprovođenja strateškog dokumenta iznosila je 68% SDG indikatora. Prema podacima Uprave za statistiku u julu 2021. godine bilo je raspoloživo 54% SDG indikatora (ili 58 od ukupno 107). U februaru 2024. godine u bazi podataka SDG indikatora bilo je ukupno 89 indikatora ili 83%.

Indikator 3: Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a **(DR).**
Obrazloženje: U iz Izvješajima Evropske komisije o napretku Crne Gora konstatovana je veća dostupnost statističkih podataka u bazama EUROSTAT-a. Međutim, u postupku revizije nije bilo moguće utvrditi da li je ostvarena ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta od 63%.

Indikator 4: Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio demografskih podataka Crne Gore shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e – GDDS) **(NUS).**
Obrazloženje: Na osnovu dokumentacije koju je dostavila Uprava za statistiku nije bilo moguće utvrditi status realizacije indikatora[26].

[26] U Izjašnjenju subjekta revizije (DRI broj: 02-035/24-249/34-1 od 26.09.2024 godine) Uprava za statistiku je dostavila Tabelu 2: Zahtjev eGDDS vezano za periodičnost i rokove dostave podataka i preporučene serije i pregled periodičnosti i rokova dostave Crne Gore (kolona: Ispunjenost zahtjeva vezano za periodičnost i rok dostave podataka), strana 9 Izjašnjenja.

Operativni cilj 4: Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

Indikator 1: Porast broja statističkih istraživanja koja koriste nove izvore podataka **(N)**.
Obrazloženje: Status realizacije indikatora iz Završnog izvještaja o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine.

Indikator 2: Porast broja statističkih istraživanja koja koriste administrativne izvore podataka **(R).**
Obrazloženje: Uprava za statistiku ostvarila je ciljnu vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta od 53 istraživanja, bez obzira što nedostaju podaci o sprovedenim istraživanjima drugih proizvođača zvanične statistike.

Indikator 3: Porast broja novih metoda u prikupljanju podataka **(DR)**.
Obrazložnje: Dostavljena istraživanja i kojima je korišćena CAWI i CAPI metoda. Nijesu dostavljena istraživanja u kojima je korišćena CATI metoda.

Obrazloženje subjekta revizije: „U prethodnom peridu Uprava za statistiku je uz pomoć eksperata izradila analizu čiji nalazi su pokazali da su za uvođenje CATI metode neophodni dodatni ljudski i finansijski resursi kako bi se ista implementirala. Kako navedena metoda nije isplativa, Uprava za statistiku je odustala od njene implementacije stavljajući fokus na primjenu ostalih metoda“.

Indikator 4: Porast broja istraživanja kojima se testiraju novi izvori i metodi u proizvodnji zvanične statistike **(DR).**
Obrazložnje: Do kraja perioda važenja strateškog dokumenta sprovedena 2 istraživanja. Utvrđena ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta bila 3 istraživanja.

Indikator 5: Smanjenje opterećnosti izvještajnih jedinica **(NUS).**
Obrazložnje: Uprava za statistiku nije dostavila validnu dokumentaciju na osnovu koje je bilo moguće utvrditi status realizacije indikatora[27].

Operativni cilj 5: Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

Indikator 1: Stalni procentualni rast implementiranih aktivnosti u skladu sa evaluacionim standardima definisanim principima Kodeksa prakse evropske statistike, predloženih u redovnim izvještajima sa misije procjene **(NUS)**.
Obrazloženje: U postupku vršenja revizije dostavljena samo dva izvještaja o redovnoj misiji procjene statističkog sistema (tačka 3.1. Izvještaja).

Indikator 2: Implementacija elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom kvaliteta, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema **(DR).**
Obrazloženje: Strategija upravljanja kvalitetom za period 2020 - 2023. godina utvrđeni cu ciljevi upravljanja kvalitetom Uprave za statistiku:

[27] U izjašnjenju subjekta revizije na Preliminarni izvještaj navodi se: „Uprava za statistiku je državnom revizoru dostavila dokument „Opterećenost izvještajnih jedinica“ u kome je prikazana analiza opterećenosti izvještajnih jedinica za svaku godinu perioda sprovođenja strategije. U dokumentu je definisan indikator opterećenosti izvještajnih jedinica, koji predstavlja broj istraživanja u kojima učestvuje izvještajna jedinica u tekućoj godini“.

- Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva;
- Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama;
- Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima;
- Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike;
- Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike;
- Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike;
- Razvoj diseminacije i komunikacije u skladu sa potrebama digitalnog društva.

Postupkom revizije je utvrđeno da su aktivnosti i indikatori za implementaciju navedenih ciljeva djelimično realizovani.

Operativni cilj 6: Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

Indikator 1: Razvijen IT integrisani sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike **(NUS).**
Obrazloženje: Državni revizor u postupku revizije nije mogao utvrditi da li je ostvarena utvrđena ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta - primjena IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike od 40%.

Obrazloženje subjekta revizije: „ Uprava za statistiku ne može prihvatiti konstataciju državnog revizora da nije bilo moguće utvrditi stepen realizacije ovog indikatora, već smatramo da je ovaj indikator realizovan. Naime, Godišnjim planom zvanične statistike za 2023. godinu planirana je realizacija 213 statističkih istraživanja. Od ukupnog broja istraživanja 165 (ili 77%) je realizovano od strane Uprave za statistiku, kao glavnog nosioca i disteminatora statističkih podataka, dok je 48 (ili 23%) realizovano od strane drugig proizvođača zvanične statistike. Od ukupnog nroja istraživanja koje su u nadležnosti Uprave za statistiku, a to je 165, njih 66 je integrisanom sistemu. Učešće je 66/165*100=40%.

Indikator 2: Smanjena opterećenost izvještajnih jedinica **(NUS).**
Obrazloženje: Državnom revizoru, u postupku vršenja revizije, nije dostavljena validna dokumentacija na osnovu koje je bilo moguće utvrditi stepen opterećenosti izvještajnih jedinica.

Operativni cilj 7: Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva

Indikator 1: Definisana Politika i Strategija diseminacije **(DR).**
Obrazloženje: Za realizaciju indikatora trebalo je definisati Politiku diseminacije i Strategiju diseminacije. Uprava za statistiku je, u postupku vršenja revizije, dostavila Predlog politike diseminacije.

Indikator 2: Promocija rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika **(NUS).**
Obrazloženje: Uprava za statistiku je dostavila Akcioni plan za realizaciju aktivnosti, koji se ne može smatrati dokazom u postupku revizije. Za realizaciju navedenog indikatora predviđeno je donošenje akcionog plana i 100% realizovanih aktivnosti definisanih Akcionim planom.

Indikator 3: Broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću **(N).**
Obrazloženje: Određena je ciljna vrijednost indikatora-2 zaposlena u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću. Broj zaposlenih u navedenoj organizacionoj jedinici na kraju sprovođenja strateškog dokumenta bio 0.

3.5. Realizovane aktivnosti i indikatori rezultata

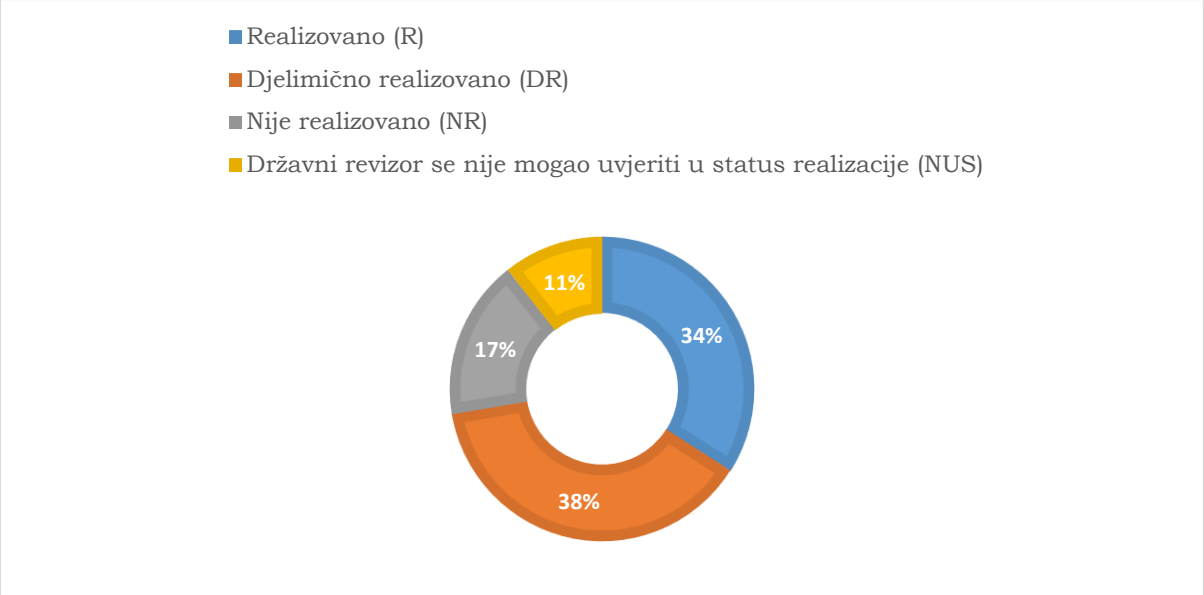
Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023 i akcionim planovima za implementaciju Strategije utvrđeno je 47 aktivnosti za koje su definisani indikatori rezultata, nadležne institucije, datum početka i planirani datum završetka aktivnosti, sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti i finansijska sredstva sa izvorom finansiranja. Dvije aktivnosti utvrđene Strategijom nijesu detaljnije razrađene u akcionim planovima, odnosno za iste nijesu utvrđeni navedeni elementi neophodni za praćenje realizacije i to su:

- Edukacija menadžera za upravljanje statističkim procesima shodno Kodeksu prakse evropske statistike (Operativni cilj 2- Edukacija statističara), i
- Usklađivanje metodologija statističkih istraživanja sa relevantnim metodološkim okvirom i konceptom kvaliteta EU (Operativni cilj 3-Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama.

Državni revizor je u postupku revizije utvrdio da je Uprava za statistiku od utvrđenih 47 aktivnosti, potpuno realizovala 34% (16 aktivnosti), djelimično realizovala 38% aktivnosti (18 aktivnosti), 17% aktivnosti (8) nije realizovano i za 11% aktivnosti (5) nije bilo moguće utvrditi status realizacije.

Detaljan pregled realizacije aktivnosti sa indikatorima rezultata i statusom realizacije dat je u Prilogu 2 Izvještaja.

Dijagram 2: Realizacija aktivnosti iz Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine

Operativni cilj 1: Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

Aktivnost 1: Uključivanje zahtjeva korisnika u Godišnji plan zvanične statistike u oblasti demografije i Socijalne statistike, definisanih petogodišnjim programom zvanične statistike 2019-2023. godine **(NUS).**
Obrazloženje: Dostavljeni zahtjevi korisnika za ukupno 40 istraživanja. Izvještaj o evaluaciji zahtjeva korisnika, koji je dostavila Uprava za statistiku, se ne može smatrati dokazom u postupku revizije.

Aktivnost 2: Povećanje značaja korisnika podataka u radu Savjeta statističkog sistema **(DR)**
Obrazloženje: Na osnovu dostavljene dokumentacije u postupku revizije, utvrđeno je da je Uprava za statistiku djelimično ostvatila ciljnu vrijednost indikatora rezultata (2019-2020. godine dvije inicijative, i 2021-2022. godine dvije inicijative članova Savjeta statističkog sistema u cilju implementacije korisničkih zahtjeva).

Aktivnost 3: Redovno sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu korisnika i izradu akcionog plana za sprovođenje i analizu rezultata istraživanja o zadovoljstvu korisnika **(DR).**
Obrazloženje: Uprava za statistiku je, u periodu važenja Strategije, sprovodila istraživanja o zadovoljstvu korisnika. Akcioni plan koji je dostavljen u postupku vršenja revizije nije mogao biti smatran dokaznom dokumentacijom, dok analiza rezultata istraživanja o zadovoljstvu korisnika nije dostavljena državnom revizoru.

Aktivnost 4: Izrada planova za organizovanje foruma korisnika u cilju sagledavanja njihovih potreba za rezultatima zavnične statistike **(N).**
Obrazloženje: u postupku vršenja revizije nijesu dostavljena dokumenta neophodna ze realizaciju indikator učinka - Akcioni plan i interne procedure za sprovođenje foruma korisnika.

Aktivnost 5: Uspostavljanje saradnje sa Kancelarijom Programa UN za razvoj (UNDP) povodom realizacije projekta Biannual update report (BUR) koji se odnosi na ažuriranje dvogodišnjeg izvještaja o klimatskim promjenama B9. Uspostavljanje saradnje sa Kancelarijom Dječiji fond Ujedinjenih Nacija - UNICEF-om povodom realzacije projekta Country analitical Report 2018 (CAR 2018) **(R).**

Aktivnost 6: Razvijanje statističke zajednice kroz formalno uspostavljanje partnerstava **(DR)**
Obrazloženje: Uprava za statistiku dostavila je sedam potpisanih memoranduma o saradnji, mađutim nije dostavljena dokumentacija koja se odnosi na aktivnosti proizvođača zvanične statistike.

Aktivnost 7: Organizovanje donatorskih sastanaka/seminara **(NUS).**
Obrazloženje: Uprava za statistiku nije dostavila validnu dokumentaciju koja se odnosi na organizaciju donatorskih sastanaka i seminara, ali su dostavljene dvije izjave o donaciji komjuterske opreme Upravi za statistiku.

Aktivnost 8: Promovisanje statističke pismenosti kroz javne diskusije, seminare, konferencije **(DR).**
Obrazloženje: Organizovan sastanak o značaju realizacije "Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine). Nije dostavljena dokumentacija koja se odnosi na proizvođače zvanične statistike. Uprava za statistiku je izjašnjenju (DRI broj: 02-035/24-249/34-1 od 26.09.2024 godine) dostavila dokumentaciju o aktivnostima Instituta za javno zdravlje prilikom promocije Istraživanja o makronutritijentma, koje nije navedeno u Završnom izvještaju o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023, u dijelu realzacije aktivnosti 8.

Aktivnost 9: Organizovanje konsultativnih seminara sa medijima kao glavnim partnerom u procesu diseminacije rezultata zvanične statistike **(DR).**
Obrazloženje: Aktivnost je djelimično realizovana jer Uprava za statistiku, u postupku revizije, nije dostavila dokumentaciju koja se odnosi na organizaciju konsultativnih seminara sa medijima od strane proizvođača zvanične statistike. Uprava za statistiku je izjašnjenju (DRI broj: 02-035/24-249/34-1 od 26.09.2024 godine) dostavila dokumentaciju o aktivnostima Instituta za javno zdravlje prilikom promocije Istraživanja o makronutritijentma, koje nije navedeno u Završnom izvještaju o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023, u dijelu realizacije aktivnosti 9.

Operativni cilj 2: Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

Aktivnost 1: Izrada i priprema Strategije upravljanja ljudskim resursima **(DR).**
Obrazloženje: U postupku vršenja revizije dostavljena Politika upravljanja ljudskim resursima 2020-2023, međutim Politika ne sadrži programe obuka.

Aktivnost 2: Redovno sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih **(N).**
Obrazloženje: Navedeno u dostavljenom izjašnjenju Uprave za statistiku.

Aktivnost 3: Održavanje edukativnih radionica za upravljanje statističkim procesima shodno Kodeksu prakse evropske statistike, sa posebnim akcentom na modernizaciji procesa i upravljanje kvalitetom **(R).**

Aktivnost 4: Aktivnosti na prijemu novozaposlenih u skladu sa zakonskim odredbama **(R).**

Aktivnost 5: Promocija i podrška studentim Evropskog magistarskog programa zvanične statistike – EMOS kroz saradnju sa akademskom zajednicom, učešćem u edukatovnom programu zaposlenih iz Uprave za statistiku **(DR).**
Obrazloženje: U postupku vršenja revizije dostavljena je diploma o zavrsenim EMOS studijama za jednog zaposlenog u MONSTAT-u. Ciljna vrijednost utvrđena Akcionim planom bila 2 zaposlena, koji su završili magistarski program zvanične statistike – EMOS. Takođe, nije dostavljena dokumentacija koja se odnosi na druge proizvođače zvanične statistike.

Aktivnost 6: Omogućiti višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja **(DR).**
Obrazloženje: Državnom revizoru je dostavljena potvrda o stažiranju za 7 zaposlenih u Upravi za statistiku, u priodu važenja Strategije. Cijna vrijednost je bila 8 zaposlenih (prosječno 2 zaposlena u periodu važenja strateškog dokumenta).

Obrazloženje subjekta reavizije: „Ciljna vrijednost nije ostvarena (osam zaposlenih), ne iz razloga neefikasnosti rada Uprave za statistiku, već isključivo iz razloga što EUROSTAT u periodu pandemije COVID virusa nije organizovao istraživanja".

Aktivnost 7: Redovna uključenost proizvođača zvanične statistike u radnim grupama koje se bave modernizacijom i razvojem zvanične statistike korišćenjem «Big Data»1. Konferencija o novim tehnikama i tehnologijama u zvaničnoj statistici2. Big Data alati za IT stručnjake kao podrška statističarima **(R).**

Aktivnost 8: Testiranje novih izvora podataka i metoda kroz probna statistička istraživanja **(N).**
Obrazloženje: U postupku vršenja revizije nije dostavljena dokumentacija na osnovu koje je bilo moguće utvrditi da je navedena aktivnost realizovana. Takođe, nije dostavljena dokumentacija koja se odnosi na proizvođače zvanične statistike.

Operativni cilj 3: Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

Aktivnost 1: Koordinacija aktivnosti sa nadležnim institucijama u cilju ispunjenja završnih mjerila Poglavlja 18 –Statistika a shodno potpisanom Sporazumu o saradnji u oblasti statistike nacionalnih računa sektora opšte države i sa njom povezanih statistika (br. 01-1488 od 25.04.2016. godine) **(DR).**
Obrazloženje: Mjereno utvrđenim indikatorom rezultata, u periodu važenja strateškog dokumenta povećana je proizvodnja inputa za popunjavanje konkretnih varijabli u okviru tabela definisanih prvim mjerilom za zatvaranje Poglavlja 18 – Statistika. Međutim, generalna ocjena nivoa spremnosti Crne Gore za članstvo u oblasti statistike kroz Izvještaje o napretku Evropske komisije za pregovaračko poglavlje 18 – Statistika je ista (tabela, tačka 3.1 Izvještaja).

Aktivnost 2: Veća dostupnost indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region **(NUS).**
Obrazloženje: Nije bilo moguće utvrditi da li se aktivnost odnosi na indikatore u nadležnosti Uprave za statistiku ili proizvođača zvanične statistike. Odnosno, utvrđeni indikator rezultata se odnosi na SDG indikatore u nadležnosti Uprave za statistiku, koji su definisani Strategijom održivog razvoja do 2023. godine. Strategijom i akcionim planovima su proizvođači zvanične statistike utvrđeni kao institucije nadležne za realizaciju aktivnosti.

Aktivnost 3: Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a i njihovo metodološko usklađivanje sa relevantnim metodološkim okvirima i konceptima kvaliteta **(R).**

Aktivnost 4: Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio-demografskih podataka Crne Gore shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa sistemima za diseminaciju opštih podataka **(DR).**
Obrazloženje: Kao ciljna vrijednost u 2019. godini utvrđeno 220 istraživanja definisanih Godišnjim planom zvanične statistike (realizovano 219 istraživanja), u 2020. godini 217 istraživanja definisanih Godišnjim planom zvanične statistike (realizovano 208), u 2021. godini ciljna vrijednost je bila 211 istraživanja definisanih Godišnjim planom zvanične statistike (realizovano 200). Za 2022. godinu Akcionim planom nije utvrđena ciljna vrijednost. U 2023. godini ciljna vrijednost je bila 213 statističkih istraživanja definisanih Godišnjim planom zvanične statistike (realizovano 208).

Aktivnost 5: Veće učešće Uprave za statistiku kroz članstvo u međunarodnim radnim grupama, upravljačkim tijelima, međunarodnim asocijacijama **(R).**

Operativni cilj 4: Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

Aktivnost 1: Koordinacija aktivnosti u cilju izmjene člana 35 (pristup administrativnim izvorima podataka) Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike **(R).**

Aktivnost 2: Omogućiti edukaciju zaposlenih u statističkom sistemu za korišćenje novih izvora podataka u oblasti primjene Big Data **(R).**

Aktivnost 3: Sprovođenje probnih istraživanja u cilju ocjene metodologije ili kvaliteta izvora podataka koje treba prikupiti statističkim istraživanjima **(DR).**
Obrazloženje: Državnom revizoru dostavljen spisak statističkih istraživanja, međutim nijesu dostavljena istraživanja proizvođača zvanične statistike.

Aktivnost 4: Sprovođenje probnih istraživanja i pilot projekata u cilju ispitivanja primjene novih metoda i izvora u statističkoj proizvodnji istraživanja **(DR).**
Obrazloženje: Državnom revizoru dostavljen spisak statističkih istraživanja, međutim nijesu dostavljena istraživanja proizvođača zvanične statistike.

Aktivnost 5: Porast broja statističkih istraživanja koja koriste nove metode u prikupljanju podataka **(DR).**
Obrazloženje: Dostavljeno statističko istraživanje u kojem je korišćen samo CAPI metod.

Operativni cilj 5: Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

Aktivnost 1: Definisanje Akcionog plana na nivou statističkog sistema Crne Gore u skladu sa evaluacionim standardima definisanim principima kodeksa prakse evropske statistike, predloženih u redovnom izvještaju sa misije procjene održane u novembru 2018. godine **(NUS).**
Obrazloženje: Akcioni plan, koji je dostavila Uprava za statistiku, nije mogao biti smatran dokazom u postupku revizije.

Aktivnost 2: Definisanje akcionog plana i pratećih procedura u cilju implementacije GSBPM modela u skladu sa projektom IPA 2015 6.1.Quality management (**DR).**
Obrazloženje: Dostavljen opis IPA projekta koji se odnosi na implementaciju GSBPM modela.

Aktivnost 3: Primjena GSBPM koji podstiče integraciju statističkog sistema **(R).**

Aktivnost 4: Implementacija elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom upravljanja kvalitetom, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema u skladu sa projektom IPA 2019 6.1 Quality managment **(DR).**
Obrazloženje: Postupkom revizije je utvrđeno da su aktivnosti i indikatori iz Strategije upravljanja kvalitetom 2020 – 2023. djelimično realizovani.

Aktivnost 5: Definisanje koncepta Strategije i Akcionog plana u cilju implementacije sistema samoprocjene i interne revizije **(DR).**
Obrazloženje: Državnom revizoru je dostavljen Priručnik za organizaciju samoprocjene kvaliteta statističke proizvodnje u statističkom sistemu Crne Gore.

Aktivnost 6: Testiranje upitnika za samoprocjenu **(R).**

Aktivnost 7: Sprovođenje prakse samoprocjene statističke proizvodnje **(R).**

Aktivnost 8: Riješen problem poslovnog prostora Uprave za statistiku u cilju potpune implementacije Kodeksa kvaliteta EUstatistike i Opšte regulative o zaštiti podataka o ličnosti (General data Protection Regulation – GDPR) **(N).**

Operativni cilj 6: Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

Aktivnost 1: Povećana primjena IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike u različitim statističkim domenima **(R).**

Aktivnost 2: Razvoj IT sistema elektronskog arhiviranja i dokumentovanja **(R).**

Aktivnost 3: Priprema SDMX fajlova korišćenjem SDMX konvertora **(R).**

Aktivnost 4: Koordinacija uzorka za mala, srednja i velika preduzeća. Koordinacija uzorka se vrši u skladu sa Uputstvom za koordinaciju uzorka sa preduzećima (procedura u SAS programu) i koordinacija administrativnih izvora podataka **(NUS).**
Obrazloženje: Za realizaciju navedene aktivnosti utvrđeno je indikator rezultata - Smanjena opterećenost izvještajnih jedinica. Državnom revizoru dostavljen Izvještaj o opterećenosti izvještajnih jedinica koji nije mogao biti smatran dokazom u postupku revizije.

Aktivnost 5: Razvoj diseminacione baze podataka za „open data“ na nivou statističkog sistema **(R).**

Operativni cilj 7: Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva

Aktivnost 1: Izmjena važećeg Pravilnika o sistematizaciji i unutrašnjoj organizaciji **(N).**
Obrazloženje: Izmjenama Pravilnika o sistematizaciji i unutrašnjoj organizaciji nije povećan broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću, što je utvrđeno kao indikator rezultata za navedenu aktivnost.

Aktivnost 2: Implementiranje alata podrške korisnicima – User support **(R).**

Aktivnost 3: Priprema Politike diseminacije **(DR).**
Obrazloženje: Uprava za statistiku je dostavila Predlog politike diseminacije.

Aktivnost 4: Priprema Strategije diseminacije **(N).**
Obrazloženje: Strategija diseminacije nije dostavljena u postupku vršenja revizije.

Aktivnost 5: Organizovanje foruma aktivnih korisnika rezultata zvanične statistike **(N).**
Obrazloženje: U postupku vršenja revizije nije dostavljena dokumentacija koja se odnosi na organizaciju foruma aktivnih korisnika rezultata zvanične statistike.

Aktivnost 6: Definisanje polaznih osnova za uspostavljanje funkcionalne zvanične web stranice Uprave za statistiku i uspostavljanje diseminacione baze podataka **(DR).**
Obrazloženje: Državnom revizoru je dostavljen dokument kojim su definisani polazni osnovi za uspostavljanje funkcionalne zvanične web stranice Uprave za statistiku, međutim nijesu sprovođene aktivnosti na izradi/nadogradnji web stranice.

Aktivnost 7: Definisanje potrebnih administrativnih kapaciteta (ljudskih i tehničkih) za promociju rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije i infografika **(N).**
Obrazloženje: Za realizaciju navedene aktivnosti planirano je definisanje analize izvodljivosti diseminacije rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije i infografika i definisanje Akcionog plana. Državnom revizoru je dostavljen Akcioni plan koji nije mogao biti smatran dokaznom dokumentacijom u postupku vršenja revizije.

3.6. Izvještavanje o realizaciji Strategije

Uprava za statistiku je obezbijedila dvogodišnji sistem izvještavanja na način utvrđen Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023[28] i izradila:

- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023 (za 2021. godinu);
- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023 (za 2022. godinu);
- Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023 (sa Izvještajem o implementaciji Akcionog plana za posljednju godinu sprovođenja strateškog dokumenta).

U navedenim Izvještajima se ne navodi nedostatak koordiniracije u saradnji sa institucijama, koje su Strategijom određene za realizaciju 68% indikatora učinka i 55% aktivnosti (proizvođači zvanične statistike i Ministarstvo finansija). Samim tim izvještaji predstavljaju nepotpun prikaz realizacije indikatora učinka, aktivnosti i indikatora rezultata iz Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine.

Obaveza objedinjavanja informacija i sistem izvještavanja, u skladu sa Strategijom bila je u nadležnosti Odsjeka za nacionalnu koordinaciju statističkih izvora[29].

Postupkom revizije je utvrđeno da izvještavanje o indikatorima učinka predstavljeno u Završnom izvještaju o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine koji se dostavlja Vladi[30], nije sačinjeno u skladu sa Smjernicama za izvještavanje o sprovođenju strateških dokumenata. Odnosno ne sadži potpune podatke o ciljnoj i ostvarenoj vrijednosti indikatora i stoga nije moguće pouzdano odrediti da li su operativni ciljevi utvrđeni Strategijom realizovani i u kojem obimu.

Odnosno, Smjernicama je predviđeno da tabela za izvještavanje o ciljevima i aktivnostima iz strateških dokumentata, u dijelu izvještavanja o indikatorima učinka treba da sadrži[31]:

- Polaznu vrijednost sa godinom, ili dostupnu vrijednost u vrijeme usvajanja strateškog dokumenta, koja se prepisuje iz strateškog dokumenta
- Ciljnu vrijednost ili vrijednost na kraju poslednje godine sprovođenja strateškog dokumenta, koja se prepisuje iz strateškog dokumenta i ostvarenu vrijednost sa godinom za koju nadležna institucija dostavlja podatak.

---

[28] „Izvještavanje o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine zasnivaće se na dovgodišnjem nivou i završnom izvještaju po isteku vremenskog roka strateškog dokumenta. Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine sadržaće rezultate aktivnosti iz prethodne dvije godine ali i sveukupan učinak iz prethodne godine. Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023.godine sadržeće rezultate aktivnosti i stepen ispunjenosti operativnih i streteških ciljeva za sveukupan period trajanja strateškog dokumenta“, tačka C- Izvještavanje; strana 25.

[29] Strategija razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine, tačka 4- Evaluacija i izvještavane; strana 24.

[30] Član 19, stav 3 Uredbe o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata („Sl.list CG“, br. 54/18).

[31] Strana 15 Smjernica.

U Završnom izvještaju o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023 indikatora učinka predstavljeni tako da:

- Za 59 % indikatora učinka (ili 13 od 22 ukupno) iskazana je ciljna vrijednost indikatora utvrđena Strategijom, međutim nije iskazana ostvarena vrijednost indikatora učinka na kraju perioda sprovođenja Strategije.
- Za 41% indikatora učinka (ili 9 od 22) ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta iskazana je različito odnosu na ciljnu vrijednost utvrđenu Strategijom i u skladu sa tim iskazan trend.

Primjeri izvještavanja o ostvarenim indikatorima učinka iz Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine prikazani su sljedećim tabelama:

Operativni cilj 1

Indikator 1 utvrđen Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023[32]

Indikator učinka	2019. polazna vrijednost	2023. ciljna vrijednost
Broj implementiranih zahtjeva korisnika, kroz petogodišnji Program i Godišnji plan zvanične statistike u partnerstvu sa akademijom, naučno-istraživačkom zajednicom, privatnim sektorom i drugim	Od ukupnog broja (65) predloga i sugestija prihvaćeno je 74% ili 48 predloga i sugestija zainteresovanih korisnika	Implementacija sugestija i istraživanja100%

Indikator 1 prikazan u Završnom izvještaju o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine[33]

Indikator učinka	**2019. početna vrijednost**	**2023. ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta**	**TREND**
Uključivanje zahtjeva korisnika u Godišnji plan zvanične statistike definisanih petogodišnjim Programom zvanične statistike 2019-2023	5 istraživanja	4 istraživanja	⇧

[32] Strana 11.
[33] Strana 14.

Indikator 2 utvrđen Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023[34]

Indikator učinka	2019. polazna vrijednost	2023. ciljna vrijednost
Veća zastupljenost korisnika zvanične statistike koje rade izvan državnih institucija - uključujući civilno društvo, sindikate, medije ilokalne vlasti u radnim grupama Savjeta statističkog sistemnaučno-istraživačkom zajednicom, privatnim sektorom i drugim	4 člana	6 članova

Indikator 2 prikazan u Završnom izvještaju o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine[35]

Indikator učinka	2019. početna vrijednost	2023. ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	TREND
Veća zastupljenost korisnika zvanične statistike koje rade izvan državnih institucija - uključujući civilno društvo, sindikate, medije ilokalne vlasti u radnim grupama Savjeta statističkog sistemnaučno-istraživačkom zajednicom, privatnim sektorom i drugim	4 člana	Konstitutivna sjednica	⇧

Operativni cilj 2

Indikator 2 utvrđen Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023[36]

Indikator učinka	2019. polazna vrijednost	2023. ciljna vrijednost
Broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	31	35

[34] Strana 11.
[35] Strana 15.
[36] Strana 13.

Indikator 2 prikazan u Završnom izvještaju o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine[37]

Indikator učinka	**2019. početna vrijednost**	**2023. ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta**	**TREND**
Broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	31	32+2	

Operativni cilj 7

Indikator 2 utvrđen Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023[38]

Indikator učinka	**2019. polazna vrijednost**	**2023. ciljna vrijednost**
Promocija rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika	Definisanje Akcionog plana	100% realizovanih aktivnosti definisanih Akcionim planom

Indikator 2 prikazan u Završnom izvještaju o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine[39]

Indikator učinka	**2019. početna vrijednost**	**2023. ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta**	**TREND**
Promocija rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika	Da	Da	

[37] Strana 19.
[38] Strana 23.
[39] Strana 37.

3.7. Evaluacija efekata

Uprava za statistiku je, nakon isteka perioda važenja Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023, sprovela ex-post evaluaciju efekata sprovedenih aktivnosti i stepena ispunjenosti ciljeva. Međutim, postupkom revizije nije bilo moguće utvrditi da li je Uprava za statistiku obezbijedila nezavisnog evaluatora Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023.

Odnosno, Odluka[40] o obrazovanju Radne grupe za evaluaciju Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023[41] donijeta je u januaru 2023. godine, a članovi radne grupe bili su zaposlenu u Upravi za statistiku, u sljedećim organizacionim jedinicama:

- Sektoru socijalnih statistika i demografije;
- Sektoru statistike poljoprivrede, ribarstva, poslovnih statistika, životne sredine i šumarstva:
- Odjeljenja za međunarodnu saradnju i evropske integracije;
- Odjeljenja za diseminaciju i upravljanje statističkim bazama podataka i kvalitetom.

Uprava za statistiku nije donijela akt o formiranju radne grupe za izradu Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023, stoga nije bilo moguće utvrditi da li su u izradi evaluacije učestvovala lica koja su bila uključena u postupak izrade Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023.

Prema Smjernicama za pripremu strateških dokumenata evaluaciju vrši nezavisni evaluator. Evaluaciju može, između ostalog, sprovesti tijelo/jedinica unutar organa uprave. Ukoliko se odluči da se evaluacija sprovodi unutar organa uprave, nju može vršiti tijelo koje je sprovodilo strategiju, ali ne tijelo koje je pisalo strategiju[42]

Radna grupa je, u skladu sa dostavljenim evaluacionim projektnim zadatkom, u januaru 2024. godine izradila Izvještaj o evaluaciji Strategije razvoja zvanične statistike[43], međutim u Izvještaju u evaluaciji nije prepoznat niz nedostataka, kao što su:

- Obaveza Odsjeka za nacionalnu koordinaciju statističkih izvora da objedini informacije o realizaciji Strategije;
- Nedostatak informacija o realizaciji 68% indikatora učinka i 57% aktivnosti, za koje su kao nadležna institucija bili određeni proizvođači zvanične statistike i Ministarstvo finansija, prilikom utvrđivanja stepena realizacije;
- Nedostatak navedenih informacija u Izvještajima o realizaciji Strategije.

Pregled odgovora na dio pitanja iz Izvještaja o evaluaciji Strategije razvoja zvanične statistike dat je u sljedećoj tabeli:

[40] Broj: 01-041/23-283/3 od 30.01.2023. godine.
[41] Broj: 01-041/24-1031/1 od 30.01.2024. godine.
[42]Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore; strana 67.
[43] Broj; 01-041/24-1031/1.

Izvod iz Izvještaja o evaluaciji Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023

Koherentnost
3. *Postoji li komplementarnost, usklađenost i koordinacija sa drugim akterima i državama u datoj oblasi politike?*
Ostvareni rezultati, uspostavljeni odnosi sa stejkholderima, uspostavljeni mehanizmi, kao i uvedena nova istraživanja upućuju na to da je realizovana Strategija relativno dobro ostvarila komplementarnost, koherentnost i koordinaciju sa drugim akterima i zemljama u ovoj oblasti *(strana 5)*.
Efektivnost
2. *Je li i koliko svaka od aktivnosti/ mjera doprinijela postizanju planiranog učinka?*
Ključni nalazi sprovedene analize dovode do zaključka da je stepen uspješnosti realizacije planiranih aktivnosti na izuzetno visokom nivou *(strana 6)* .
Efikasnost
2. *Koliko je bila adekvatna institucionalna i organizaciona struktura za koordinaciju, praćenje, izvještavanje o sprovođenju (da li je podsticala ili ometala sprovođenje strateškog dokumenta)*?
Koordinaciju realizacije aktivnosti Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023 sprovodila je Uprava za statistiku, koja je realizovana na adekvatan način, sa pozitivnom ocjenom korisnika/ca programa podrške *(strana 7)*.

Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore je, prilikom davanja Mišljenja na Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statstike 2019-2023[44] u odnosu na strukturu i sadržaj, ukazao na potrebu sprovođenja objektivnijih nalaza u procesu evaluacije strateških dokumenata.

U Mišljenju se navodi *„**u svakom slučaju cijenimo napor resornog ministarstva da sprovede internu evaluaciju, kako bi se došlo do pouzdanijih podataka u interesu pripreme novog strateškog dokumenta.** Ukazujemo na neophodnost prikaza kvantitativnih podataka i ex-post evaluaciju kao instrument postizanja pouzdanijih i relevantnijih podataka. Interna evaluacija, koju je resorno ministarsvo sprovelo daje uopštene zaključke o nedostacima prethodne Strategije i njene implementacije i ne daje podatke na osnovu kojih bi se zaključilo o trendovima u posljednje 4 godine, što je neophodno kao prethodna informacija za analizu stanja tokom pripreme novog strateškog dokumenta. **Eksterna evaluacija daje objektivnije nalaze i njen zadatak je da izvrši procjenu efektivnosti osnovnog strateškog dokumenta i odgovori na pitanje u kojoj mjeri su troškovi srazmjerni ostvarenom učinku, što internom evaluacijom nije urađeno“*.

[44] Tačka 4. Sadrži li Izvješaj nalaze ex-post evaluacije?

4 Zaključci revizije

4.1. Realizacija Strategije

Postupkom revizije je utvrđeno da su indikatori i aktivnosti utvrđeni Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine realizovani u malom procentu, odnosno utvrđeno je da je Uprava za statistiku od 22 Strategijom utvrđena indikatora učinka potpuno realizovala 4 % (ili 1 indikator).

Uprava za statistiku od Strategijom utvrđenih 47 aktivnosti, potpuno realizovala 34 % (ili 16 aktivnosti), pri čemu je utvrđen značajan obim indikatora učinka i aktivnosti za koje državni revizor nije mogao utvrditi status realizacije dijelom zbog dokumentacija koja nije mogla biti smatrana odgovarajućim dokazom u postupku revizije.

Uprava za statistiku navodi[45] da je nedostatak kadrovskih i prostornih kapaciteta uticao je da se određeni ciljevi djelimično ispune, a takođe je i važno istaći da je Strategija u značajnom dijelu realizovana u periodu trajanja pandemije izazvane virusom COVID-19, što je uslovilo drugačije načine njenog sprovođenja.

Unapređenje kadrovskih i prostornih kapaciteta godinama predstavlja objektivnu potrebu Uprave za statistiku i ograničavajuću okolnost daljem preuzimanju obaveza iz pregovaračkog poglavlja 18-Statistika i razvoju statističkog sistema Crne Gore, međutim planiranje i analiza resursa neophodnih za realizaciju strateškog dokumenta treba da se vrši u ranoj fazi izrade strateškog dokumenta- prilikom definisanja vizije.[46].

Prilikom izrade strateškog dokumenta može se koristiti i metoda analize resursa kao alat za utvrđivanje kvaliteta i kvantiteta resursa kojima raspolaže organ i u tom slučaju predstavlja dopunu SWOT analize. Prilikom korišćenja ove metode mogu biti analizirani resursi, organizacija, rezultati rada, političke i ekonomske prilike, socijalni i društveni uslovi za relizaciju strategije itd[47].

4.2. Unapređenje administrativnih kapaciteta Uprave za statistiku

Nedovoljni materijalni i ljudski resursi godinama predstavljaju jedan od ključnih nedostataka Uprave za statistiku i ograničavajući faktor za dalji razvoj statističkog sistema Crne Gore.

U Izvještajima Evropske komisije o napretku Crne Gore u periodu 2014-2022. godine navodi se potreba značajnog jačanja ljudskih i finanijskih resursa i obezbjeđivanje politike zadržavanja kadrova, kako bi obaveze u okviru pregovaračkog poglavlja 18- Statistika bile ispunjene, dok je poslovni prostor Uprave za statistiku ocijenjen kao neadekvatan i ograničavajući.

Vlada Crne Gore je 18. juna 2020. godine donijela Zaključak[48] da se na ime kupovine poslovnog prostora za potrebe državnih organa – Uprave za

[45] Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023 i Izvještaj o evaluaciji Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023.
[46] Priručnik za strateško planiranje, tačka 6.3 Izjava o vizij: Projekat Strateško planiranje i razvoj javnih politka Razvojnog programa Ujedinjenih nacija, str. 20.
[47] Priručnik za strateško planiranje, tačka 7.3 Metoda analize resursa: Projekat Strateško planiranje i razvoj javnih politka Razvojnog programa Ujedinjenih nacija, str. 21.
[48] Broj 07-3219.

statistiku, Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, obezbijede sredstva u iznosu od 9 miliona eura. Odnosno da se, pored obezbijeđenih 3 miliona eura u 2020. godini, planiraju po 3 miliona eura u 2021. i 2022. godini.

U skladu sa navedenim Zaključkom Uprava za imovinu je donijela Odluku o pokretanju postupka javne nabavke[49], formirala Komisiju za otvaranje i vrednovanje ponuda[50], koja je na osnovu utvrđenih činjenica i izvedenih dokaza u postupku pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda predložila ovlašćenom licu da donese odluku o izboru najpovoljnije ponude za DOO „KOTI NEKRETNINE“ Tuzi, sa ukupnom ponuđenom cijenom od 8.735.100 €[51].

Shodno predlogu Komisije Uprava za imovinu donijela je odluku o izboru najpovoljnije ponude[52] i u avgustu 2020. godine potpisala Ugovor o nabavci roba – Kupovina poslovnog prostora za potrebe Uprave za statistiku, Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Zaštitnika imovinsko- pravnih interesa Crne Gore u Podgorici – zona I uključujući i zemljište ispod objekta[53].

Uprava za katastar i državnu imovinu je, u skladu sa sprovedenim postupkom otvorenim postupkom javne nabavke u decembru 2021. godine potpisala Ugovor o izvođenju radova na adaptaciji objekta za smještaj državnih organa sa DOO „Eurozox“- Danilovgrad[54]. Ukupna ugovorena vrijednost radova sa PDV-om iznosila je 2.417.959,49 €.

U Završnom izvještaju projektantskog nadzora[55] navedeno je da je predmetni objekat izveden u skladu sa projektnom dokumentacijom i Ugovorom o izvođenju radova, u predviđenom roku od strane izvođača EUROZOX DOO Danilovgrad zaključno sa danom 15.08.2022. godine.

Neposredno prije nego su okončani radovi na adaptaciji poslovnog prostora za potrebe državnih organa - Uprave za statistiku, Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Zaštitnika imovinsko- pravnih interesa Crne Gore, Vlada je Zaključkom[56] od 23. juna 2022. godine odlučila da se navedeni poslovni objekat ustupi na korišćenje Ministarstvu pravde. Zadužena je Uprava za katastar i državnu imovinu da u roku od 30 dana od završetka građevinskih radova i predaje objekta na upotrebu izvrši preseljenje Ministarstva pravde u predmetni objekat.

Zaključkom Vlade[57] od 14. maja 2024. godine dio poslovnog prostora ustupljen je na korišćenje Ministarstvu evropskih poslova i Generalnom sekretarijatu Vlade.

Broj zaposlenih u Upravi za statistiku u periodu 2014-2022. godine nije značajnije promijenjen i kretao se na nivou od oko 50% sistematizovanih radnih mjesta. Povećanje broja zaposlenih godišnje poništava se sličnim

[49] Rješenje broj: 09-0201/6061 od 26.06.2020. godine.
[50] Broj: 09-0201/6062 od 26.06.2020. godine.
[51] Zapisnik o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda, broj: 09-0201/6078-73665 od 27.07.2020. g.
[52] Broj: 09-0201/6078-7366 od 27.07.2020. godine.
[53] Broj: 0201/8020.
[54] Broj: 01-012/21-26563/21 od 23.122021. godine.
[55] Broj: 01-012/22-25760 od 21.11.2022. godine.
[56] Broj: 04-3671/2.
[57] Broj: 08-082/24-2669/2.

odlivom zaposlenih koji se ne zamjenjuju automatski, a to ima za rezultat tokom vremena povećanje zaposlenih koje nije stvarno[58].

Uprava za statistiku je Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2024. godine planirala redovno sprovođenje istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih (Operativni cilj 2), međutim isto nije sprovedeno u periodu važenja Strategije.

4.3. Metodološki pristup izradi Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023

Način i postupak izrade strategija i programa kojima se predlaže unutrašnja i vanjska politika u određenoj oblasti u javnom sektoru, utvrđivanje aktivnosti i njihovo sprovođenje, provjere njihove međusobne usklađenosti i usklađenosti sa planskim i strateškim dokumentima kojima se utvrđuju opšti pravci razvoja i praćenje njihovog sprovođenja utvrđeni su Uredbom o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenta[59] iz 2018. godine.

Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore dodatno je utvrdio:

- Smjernice za pripremu strateških dokumenata (2022),
- Smjernice za izvještavanje o sprovođenju strateških dokumenata(2020), i
- Metodologiju razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata;

Postupkom revizije je utvrđeno da Strategija razvoja zvanične statistike 2019-2023 ne sadrži sve neophodne elemente utvrđene navedenim aktima, a koji se odnose na finansijska sredstva neophodna za realizaciju aktivnosti utvrđenih Strategijom. Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore je prilikom izdavanja Mišljenja na Predlog Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023 imao primjedbe u odnosu na način iskazivanja finansijskih sredstva. U Mišljenju se navodi da[60]:

- Strateški dokument, uprkos sugestiji GSV-a o potrebi jasnog definisanja iznosa potrebnog za realizaciju strategije, ne sadrži prikaz navedenih sredstava. Uzimajući u obzir potrebu za pripremom izvještaja i budućih akcionih planova za realizaciju aktivnosti, ukazuje se jasna potreba za definisanjem navedenog iznosa u dijelu strategije;
- U skladu sa navedenim, Predlogom strategije nijesu predviđeni izvori finansiranja iz kojih će biti obezbijeđena finansijska sredstva. Sugerišemo da navedeni izvori budu precizno navedeni, sa akcentom da li se radi o budžetskim sredstvima, donatorskim sredstvima ili finansijskim sredstvima koja potiču iz IPA fondova.

[58] Izvještaj o procjeni usklađenosti sa Kodeksom prakse i ulozi nacionalne statističke institucije kao koordinatora (novembar 2018), strana 16.
[59] „Službeni list CG“, br.54/2018.
[60] Tačka 3.6 Finansijska procjena.

Postupkom revizije je utvrđeno i da je dio aktivnosti utvrđen Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023 u akcionim planovima iskazan na način koji otežava njihovo praćenje, kao redovan tekući proces prikupljanja i analize podataka o postizanju ciljeva i rezultata u toku sprovođenja strateškog dokumenta (praćenje sprovođenja aktivnosti, poštovanje definisanih rokova, ispunjenost nivoa indikatora). Navedeni način iskazivanja aktivnosti nije u skladu sa Smjernicama za pripremu strateških dokumenata i Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata i može imati neposredan uticaj na izvještavanje o ostvarenim rezultatima. Odnosno:

I. Dvije aktivnosti koje su utvrđene Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023, nijesu definisane Akcionim planovima i utvrđeni neophodni elementi za njihovo praćenje i izvještavanje (nosioci aktivnosti, vrijeme realizacije aktivnosti, indikatori rezultata, procjena finansijskih sredstva):
   - Edukacija menadžera za upravljanje statističkim procesima shodno Kodeksu prakse evropske statistike (Operativni cilj 2-Edukacija statističara), i
   - Usklađivanje metodologija statističkih istraživanja sa relevantnim metodološkim okvirom i konceptom kvaliteta EU (Operativni cilj 3-Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama.

II. Deset aktivnosti za realizaciju operativnih ciljeva, koje su utvrđene Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023, u Akcionim planovima su iskazane kao indikatori učinka ili i aktivnost i indikator učinka.

	Strategija	AP 2019-2020	AP 2021-2022	AP 2023
Operativni cilj 2				
Obuke kadra za korišćenje metoda i standarda za primjenu "Big Data"	Aktivnost	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost
Operativni cilj 3				
Veće učešće Uprave za statistiku kroz članstvo u međunarodnim radnim grupama , upravljačkim tijelima i međunarodnim asocijacijama	Aktivnost	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost
Operativni cilj 4				
Izmijenjena zakonska regulativa kojom se omogućava pristup podacima za potrebe razvoja zvanične statistike	Aktivnost	Aktivnost i indikator učinka	Indikator učinka	Aktivnost i indikator učinka
Operativni cilj 5:				
Uspostavljen Generički model statističkog poslovnog procesa (GSBPM) kojim se podstiče				

integracija statističkog sistema primjenom istog modela kvaliteta u svim procesima statističke proizvodnje	Aktivnost	Indikator učinka	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost
Implementiran sistem samoprocjene i interne revizije kvaliteta rezultata zvanične statistike definisanjem Upitnika, sprovođenjem interne revizije i analizom dobijenih rezultata	Aktivnost	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost
Riješen problem poslovnog prostora Uprave za statistiku u cilju potpune implementacije Kodeksa i kvaliteta EU statistike i Opšte regulative o zaštiti podataka i ličnosti (General data Protection Regulation - GDPR)	Aktivnost	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost
Operativni cilj 6:				
Razvijen IT sistem elektronskog arhiviranja i dokumentovanja	Aktivnost	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost
Razvijena SDMX struktura za slanje statističkih podataka preko e-Damis web portala	Aktivnost	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost
Operativni cilj 7:				
Funkcionalna zvanična web stranica Uprave za statistiku	Aktivnost	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost
Uspostavljanje organizacione jedinice za odnose sa korisnicima/javnošću	Aktivnost	Indikator učinka	Aktivnost i indikator učinka	Aktivnost i indikator učinka

5. Ocjena i preporuke

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja I izjašnjenja subjekta revizije, a u skladu sa čl. 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i čl. 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu: **dr Branislav Radulović** (Rukovodilac Kologijuma) i **dr Milan Dabović** (član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 10.10.2024. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji uspjeha

„Efikasnost razvoja zvanične statistike u Crnoj Gori"

Revizijom je bio obuhvaćen postupak planiranja Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023 i usklađenost za zahtjevima i preporukama Evropske komisije (EUROSTA-a), Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine i zahtjevima korisnika statističkih istraživanja. Revizijom je bila obuhvaćena i realizacija indikatora učinka i aktivnosti (indikatora rezultata) koje je Uprava za statistiku utvrdila Strategijom kako bi ostvarila strateški cilj - obezbjeđivanje kvantitativnih i reprezentativnih informacija o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, svim korisnicima po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

Državni revizor je, na bazi raspoložive dokumentacije, utvrdio da su Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023 u velikoj mjeri obuhvaćeni zahtjevi iz pretpristupnih pregovora za pregovaračko poglavlje 18-Statistika, preporuke međunarodnih institucija (Evropska komisija/EUROSTAT), zahtjevi iz Nacionalne strategija održivog razvoja do 2030 i preporuke iz izvještaja o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku.

Međutim, postupkom revizije je utvrđeno da je Uprava za statistiku od utvrđenih 22 indikatora učinka, koji imaju neposredan uticaj na realizaciju strateškog cilja potpuno realizovala 4 % (1), djelimično realizovala 41 % indikatora (9), 14 % indikatora (3) nije realizovano i za 41 % indikatora (9) nije bilo moguće utvrditi status realizacije.

Uprava za statistiku je, od utvrđenih 47 aktivnosti koje su utvrđene Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023, potpuno realizovala 34 % (16 aktivnosti), djelimično realizovala 38% aktivnosti (18 aktivnosti), 17% aktivnosti (8) nije realizovano i za 11% aktivnosti (5) nije bilo moguće utvrditi status realizacije.

Uprava za statistiku nije obezbijedila koordiniraciju saradnje institucija zaduženih za realizaciju indikatora i aktivnosti iz Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine. Obaveza objedinjavanja informacija i sistem izvještavanja, u skladu sa Strategijom bila je u nadležnosti Odsjeka za nacionalnu koordinaciju statističkih izvora. Stoga, u postupku vršenja revizije nije postojala potpuna informacija o realizaciji:

- 68% indikatora učinka (15 od ukupno 22), za koje su akcionim planovima kao nadležne institucije u realizaciji aktivnosti određeni drugi proizvođači zvanične statistike, i
- 55% aktivnosti (26 od 47), za koje su akcionim planovima kao nadležne institucije u realizaciji aktivnosti određeni Ministarstvo finansija i drugi proizvođači zvanične statistike.

Nedostatak objedinjavanja informacija o realizaciji 68% indikatora učinka i 55% aktivnosti, za koje su kao nadležna institucija bili određeni proizvođači zvanične statistike i Ministarstvo finansija, prilikom utvrđivanja stepena realizacije nije prepoznat u Završnom izvještaju o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023 i Izvještaju o evaluaciji Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023.

Na osnovu sprovedene revizije, nadležni Kolegijum DRI je ocijenio da Uprava za statistiku **nije obezbijedila u dovoljnoj mjeri efikasan sistem planiranja, realizacije i izvještavanja** o Strategiji razvoja zvanične statistike u Crnoj Gori 2019-2023.

U skladu sa naprijed navedenim, na osnovu sprovedene revizije, a u cilju daljeg razvoja sistema zvanične statistike i metodološkog pristupa izradi strateških dokumenata, nadležni Kolegijum DRI izdaje sljedeće:

P R E P O R U K E

- Broj zaposlenih u Upravi za statistiku u periodu 2014-2022. godine nije značajnije promijenjen i kretao se na nivou od oko **50% sistematizovanih radnih mjesta.** Povećanje broja zaposlenih godišnje poništava se odlivom zaposlenih koji se ne zamjenjuju automatski, a to ima za rezultat tokom vremena povećanje zaposlenih koje nije stvarno.

  Uprava za statistiku je Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2024. godine planirala redovno sprovođenje istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih (Operativni cilj 2), međutim isto **nije sprovedeno u periodu važenja Strategije**.

  Preporuka U1

  Uprava za statistiku treba da preduzme aktivnosti u oblasti politike zapošljavanja i zadržavanja kadrova, koje će rezultirati **stvarnim povećanjem broja zaposlenih** u odnosu na sistematizovani broj radnih mjesta i redovno sprovodi istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih i razmotri mogućnost planskog pristupa politici zadržavanja postojećih kadrova, u skladu sa najboljom praksom u oblasti upravljanja ljudskim resursima.

- Uprava za statistiku je, nakon isteka perioda važenja Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023, sprovela ex-post evaluaciju efekata sprovedenih aktivnosti i stepena ispunjenosti ciljeva. Međutim, postupkom revizije **nije bilo moguće** utvrditi da li je Uprava za statistiku obezbijedila nezavisnog evaluatora Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023.

  Prema Smjernicama za pripremu strateških dokumenata evaluaciju vrši nezavisni evaluator. Evaluaciju može, između ostalog, sprovesti tijelo/jedinica unutar organa uprave. Ukoliko se odluči da se evaluacija sprovodi unutar organa uprave, nju može vršiti tijelo koje je sprovodilo strategiju, ali ne tijelo koje je pisalo strategiju.[61]

  Preporuka U2

  Prilikom planiranja strateških dokumenata **Uprava za statistiku treba da** obezbijedi **nezavisnu evaluaciju strateškog dokumenta** iz prethodnog programskog perioda, u skladu sa Smjernicama za pripremu strateških dokumenata Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore.

- Postupkom revizije je utvrđeno da je Uprava za statistiku od 22 Strategijom utvrđena indikatora učinka potpuno realizovala 4 % (ili 1 indikator). Uprava za statistiku od Strategijom utvrđenih 47 aktivnosti, potpuno realizovala 34 % (ili 16 aktivnosti).

  Uprava za statistiku navodi[62] da je nedostatak kadrovskih i prostornih kapaciteta uticao da se određeni ciljevi djelimično ispune, a takođe je i važno istaći da je Strategija u značajnom dijelu realizovana u periodu trajanja pandemije izazvane virusom COVID-19, što je uslovilo drugačije načine njenog sprovođenja.

  Unapređenje kadrovskih i prostornih kapaciteta godinama predstavlja objektivnu potrebu Uprave za statistiku i ograničavajuću okolnost daljem preuzimanju obaveza iz pregovaračkog poglavlja 18-Statistika i razvoju statističkog sistema Crne Gore.

  Preporuka U3

  Preporučuje se Upravi za statistiku da planiranje i analizu resursa vrši u ranoj fazi izrade strateškog dokumenta, kako bi se definisali jasni i dostižni ciljevi, što povećava vjerovatnoću uspješne realizacije.

[61] Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore; strana 67.
[62] Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023 i Izvještaj o evaluaciji Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023.

- Uprava za statistiku u postupku revizije nije dostavila dokaznu dokumentaciju koja se odnosila na realizaciju indikatora i aktivnosti proizvođača zvanične statistike, koji su Strategijom određeni kao institucije nadležne za njihovu realizaciju. Odnosno, postupkom revizije nije moglo biti utvrđeno da je Uprava za statistiku obezbijedila sistem objedinjavanja informacija o statusu realizacije indikatora i aktivnosti, na način utvrđen Strategijom i to za:
  - 68% indikatora učinka (15 od ukupno 22), za koje su akcionim planovima kao nadležne institucije u realizaciji aktivnosti određeni proizvođači zvanične statistike, i
  - 55% aktivnosti (26 od 47), za koje su akcionim planovima kao nadležne institucije u realizaciji aktivnosti određeni Ministarstvo finansija i proizvođači zvanične statistike.

Preporuka U4

Za slučaj da je za realizaciju aktivnosti iz strateškog dokumenta zaduženo više aktera, **Uprava za statistiku treba da** obezbijedi saradnju nadležnih organa i usaglašen međuresorni pristup prilikom planiranja i sprovođenja strateških dokumenata. Uprava za statistiku treba da razmotri mogućnost primjene preporuke iz Smjernica za pripremu strateških dokumenata Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore, u slučajevima u kojima je potrebno, definiše obaveze i odgovornosti svih aktera pojedinačno u vidu ugovora o saradnji ili drugog važećeg pravnog akta.

- Koordiniraciju saradnje institucija zaduženih za realizaciju indikatora i aktivnosti iz Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine trebalo je da obezbijedi Uprava za statistiku. Obaveza objedinjavanja informacija i sistem izvještavanja, u skladu sa Strategijom bila je u nadležnost Odsjeka za nacionalnu koordinaciju statističkih izvora.
  Postupkom revizije nije moglo biti utvrđeno da je Uprava za statistiku obezbijedila sistem objedinjavanja informacija o statusu realizacije indikatora i aktivnosti, na način utvrđen Strategijom i to za: 68% indikatora učinka za koje su akcionim planovima kao nadležne institucije u realizaciji aktivnosti određeni proizvođači zvanične statistike[63] i 55% aktivnosti za koje su akcionim planovima kao nadležne institucije u realizaciji aktivnosti određeni Ministarstvo finansija i proizvođači zvanične statistike.

Preporuka U5

Uprava za statistiku treba da obezbijedi koordiniraciju saradnje institucija zaduženih za realizaciju indikatora i aktivnosti iz strateškog dokumenta i objedinjavanje informacija za potrebe sistema izvještavanja, na način utvrđen strateškim dokumentom.

[63] **Indikator uspjeha predstavlja način na koji možemo procijeniti jesu li postavljeni strateški i operativni ciljevi postignuti, odnosno jesu li predviđene aktivnosti sprovedene i šta se njima „isporučuje". Indikatore, dakle, vezujemo i za ciljeve i za aktivnosti**- Metodologija razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata, tačka 6.4 Postavljanje indikatora i ciljnih vrijednosti, strana 58.

- Uprava za statistiku je obezbijedila dvogodišnji sistem izvještavanja na način utvrđen Strategijom razvoja zvanične statistike 2019-2023 i izradila:
  - Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023 (za 2021. godinu);
  - Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023 (za 2022. godinu);
  - Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023 (sa Izvještajem o implementaciji Akcionog plana za poslednju godinu sprovođenja strateškog dokumenta).

U navedenim Izvještajima se **ne navodi nedostatak koordiniracije u saradnji sa institucijama**, koje su Strategijom određene za realizaciju 68% indikatora učinka i 55% aktivnosti (proizvođači zvanične statistike i Ministarstvo finansija). Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine koji se dostavlja Vladi[64] ne sadrži potpune podatke o ciljnoj i ostvarenoj vrijednosti indikatora i stoga nije moguće pouzdano odrediti da li su operativni ciljevi utvrđeni Strategijom realizovani i u kojem obimu.

Preporuka U6

Uprava za statistiku treba da obezbijedi sveobuhvatan sistem izvještavanja, koji podrazumijeva izvještavanje o realizaciji indikatora i aktivnosti svih nadležnih institucija iz usvojenog strateškog dokumenta.

[64] Član 19, stav 3 Uredbe o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata („Sl.list CG“, br. 54/18).

- U Izvještajima Evropske komisije o napretku Crne Gore u periodu 2014-2022. godine navodi se potreba značajnog jačanja ljudskih i finansijskih resursa i obezbjeđivanje politike zadržavanja kadrova, kako bi obaveze u okviru pregovaračkog poglavlja 18-Statistika bile ispunjene, dok je poslovni prostor Uprave za statistiku ocijenjen kao neadekvatan i ograničavajući.

  Vlada Crne Gore je 18. juna 2020. godine donijela Zaključak[65] da se na ime kupovine poslovnog prostora za potrebe državnih organa – Uprave za statistiku, Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Zaštitnika imovinsko - pravnih interesa Crne Gore, obezbijede sredstva u iznosu od 9 miliona eura.

  Neposredno prije nego su okončani radovi na adaptaciji poslovnog prostora za potrebe državnih organa - Uprave za statistiku, Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Zaštitnika imovinsko- pravnih interesa Crne Gore Vlada je Zaključkom[66] od 23. juna 2022. godine odlučila da se navedeni poslovni objekat **ustupi na korišćenje Ministarstvu pravde**.

Preporuka U7 – drugom državnom organu

Nedostatak odgovaraćih prostornih kapaciteta godinama[67] predstavlja ograničavajuću okolnost daljem preuzimanju obaveza iz pregovaračkog poglavlja 18- Statistika i razvoju statističkog sistema Crne Gore. Poslovni prostor Uprave za statistiku treba da odgovara potrebama i uslovima iz Funkcionalne analize Uprave za statistiku za potrebe nabavke poslovnog prostora, koja je izrađena u januaru 2017. godine i dostavljena Ministarstvu finansija.

Preporučuje se Vladi Crne Gore da trajno riješi **pitanje poslovnog prostora** Uprave za statistiku nakon što je Zaključcima Vlade[68] poslovni prostor kupljen i adaptiran za potrebe državnih organa - Uprave za statistiku, Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, ustupljen na korišćenje Ministarstvu pravde, Ministarstvu evropskih poslova i Generalnom sekretarijatu Vlade.

[65] Broj 07-3219.
[66] Broj: 04-3671/2.
67 Izvještaji Evropske komisije o napretku Crne Gore 2014-2022.
68 Broj: 04-3671/2 i broj: 08-082/24-2669/2.

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj reviziji nalaže da:

- **subjekt revizije**, u skladu sa čl. 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, po dostavljanju konačnog izvještaja dostavi DRI Akcioni plan za realizaciju preporuka (do 25.12.2024. g.) i Izvještaj o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama (do 10.04.2026. g.);

- se Konačan izvještaj DRI dostavi **Odboru za ekonomiju, finansije i budžet** Skupštine Crne Gore.

Podgorica, 10.10.2024. godine

Rukovodilac Kolegijuma DRI
dr Branislav Radulović

_____
Senator DRI

Prilog 1: Pregled indikatora učinka iz Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine, sa utvrđenim statusom realizacije

R/B	Indiktor učinka	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	Institucija nadležna za sprovođenje aktivnosti	Status realizacije
Operativni cilj 1: Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva					
1	Broj implementiranih zahtjeva korisnika, kroz petogodišnji Program i Godišnji plan zvanične statistike u partnerstvu sa akademijom, naučno-istraživačkom zajednicom, privatnim sektorom i drugim	Od ukupnog broja (65) predloga i sugestija prihvaćeno je 74% ili 48 predloga i sugestija zainteresovanih korisnika	Implementacija sugestija i istraživanja100%	PZS	NUS
2	Veća zastupljenost korisnika zvanične statistike koje rade izvan državnih institucija - uključujući civilno društvo, sindikate, medije ilokalne vlasti u radnim grupama Savjeta statističkog sistem	4 člana	6 članova	PZS	N
3	Rast zadovoljstva korisnika, na osnovu realizovanog istraživanja	Sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu korisnika	Sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu korisnika	UZS	DR
Operativni cilj 2:Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima					
1	Broj zaposlenih koji je uspješno završio European Master of official statistics – EMOS	4	6	PZS	DR
2	Broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	31 Prosječan broj stažista na godišnjem nivou je 2	35 Prosječan broj stažista na godišnjem nivou je 2	PZS	DR
3	Testiranje novih metoda u proizvodnji rezultata zvanične statistike putem probnih statističkih istraživanja	0	1	PZS	NUS

Operativni cilj 3: Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama					
1	Ispunjenje aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18 – Statistika	40%	90%	PZS	DR
2	Broj proizvedenih indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region	61%	68%	PZS	NUS
3	Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a	57%	63%	PZS	DR
4	Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio demografskih podataka Crne Gore shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e – GDDS)	Preporučena serija: dostupno 13 od ukupno 15 kategorija podataka Dopunska serija: dostupno 5 od ukupno 6 kategorija podataka Demografski indikatori: dostupna 1 od ukupno 1 kategorije podataka	Unaprijeđena periodičnost i pravovremenost diseminacije kategorije podataka iz preporučene serije	PZS	NUS

Operativni cilj 4: Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike					
1	Porast broja statističkih istraživanja koja koriste nove izvore podataka	0	1	PZS	N
2	Porast broja statističkih istraživanja koja koriste administrativne izvore podataka	49	53	PZS	R
3	Porast broja novih metoda u prikupljanju podataka	CAWI, CAPI	CAWI, CAPI, CATI	PZS	DR
4	Porast broja istraživanja kojima se testiraju novi izvori i metodi u proizvodnji zvanične statistike	1	3	PZS	DR
5	Smanjenje opterećnosti izvještajnih jedinica	Normalna opterećenost 81% Umjerena opterećenost 13% Visoka opterećenost 6%	Normalna opterećenost 85% Umjerena opterećenost 9% Visoka opterećenost 6%	UZS	NUS

Operativni cilj 5: Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike					
1	Stalni procentualni rast implementiranih aktivnosti u skladu sa evaluacionim standardima definisanim principima Kodeksa prakse evropske statistike, predloženih u redovnim izvještajima sa misije procjene	10%	100%	PZS	NUS
2	Implementacija elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom kvaliteta, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema	80%	100%	PZS	DR
Operativni cilj 6: Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike					
1	Razvijen IT integrisani sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Razvijen IT integrisan sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Primjena IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike na 40%	UZS	NUS
2	Smanjena opterećenost izvještajnih jedinica	Normalna opterećenost 81% Umjerena opterećenost 13% Visoka opterećenost 6%	Normalna opterećenost 85% Umjerena opterećenost 9% Visoka opterećenost 6%	UZS	NUS
Operativni cilj 7: Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva					
1	Definisana Politika i Strategija diseminacije	Definisana Politika deseminacije i pripremljen nacrt Strategije	Definisana Strategija diseminacije	UZS	DR
2	Promocija rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika	Definisanje Akcionog plana	100% realizovanih aktivnosti definisanih Akcionim planom	UZS	NUS
3	Broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću	1	2	UZS	N

Prilog 2: Pregled aktivnosti i indikatora rezultata iz Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine, sa utvrđenim statusom realizacije

br.	Opis aktivnosti	Indikator rezultata	Odgovorna institucija	Status
Operativni cilj 1: Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva				
1	Uključivanje zahtjeva korisnika u Godišnji plan zvanične statistike u oblasti demografije i Socijalne statistike, definisanih petogodišnjim programom zvanične statistike 2019-2023. godine	Broj uključenih zahtjeva korisnika, ako probna istraživanja, u proces proizvodnje rezultata zvanične statistike na godišnjem nivou	PZS	NUS
2	Povećanje značaja korisnika podataka u radu Savjeta statističkog sistema	Broj inicijativa članova Savjeta statističkog sistema u cilju implementacije korisničkih zahtjeva	PZS	DR
3	Redovno sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu korisnika i izradu Akcionog plana za sprovođenje i analizu rezultata Istraživanja o zadovoljstvu korisnika	Izrađen Akcioni plan za sprovođenje preporuka korisnika	UZS	DR
4	Izrada planova za organizovanje foruma korisnika u cilju sagledavanja njihovih potreba za rezultatima zavnične statistike	Izrađen Akcioni plan i definisane interne procedure za sprovođenje foruma korisnika	UZS	N
5	Uspostavljanje saradnje sa Kancelarijom Programa UN za razvoj (UNDP) povodom realizacije projekta Biannual update report (BUR) koji se odnosi na ažuriranje dvogodišnjeg izvještaja o klimatskim promjenama B9 Uspostavljanje saradnje sa Kancelarijom Dječiji fond Ujedinjenih Nacija - UNICEF-om povodom realzacije projekta Country analitical Report 2018 (CAR 2018)	Realizovan Biannual update report (BUR) i Country analitical Report (CAR 2018)	UZS	R
6	Razvijanje statističke zajednice kroz formalno uspostavljanje partnerstava	Broj formalno uspostavljenih partnerstava, kroz sporazume o saradnji i realizacija postojećih parterstva	PZS	DR
7	Organizovanje donatorskih sastanaka/seminara	Broj organizovanih edukativnih programa kroz javne diskusije, seminare, konferencije, tematske radionice sa glavnim korisnicima	PZS	NUS

8	Promovisanje statističke pismenosti kroz javne diskusije, seminare, konferencije.	Organizovanje edukativnih programa za glavne korisnike	PZS	DR
9	Organizovanje konsultativnih seminara sa medijima kao glavnim partnerom u procesu diseminacije rezultata zvanične statistike	Broj organizovanih konsultativnih seminara sa medijima, kao glavnim partnerom u procesu diseminacije rezultata zvanične statistike	PZS	DR
Operativni cilj 2:Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima				
1	Izrada i priprema Strategije upravljanja ljudskim resursima	Stretegija upravljanja ljudskim resursima sa programima obuke	UZS	DR
2	Redovno sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih	Istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih	UZS	N
3	Održavanje edukativnih radionica za upravljanje statističkim procesima shodno Kodeksu prakse evropske statistike, sa posebnim akcentom na modernizaciji procesa i upravljanje kvalitetom	Broj održanih edukativnih radionica	PZS	R
4	Aktivnosti na prijemu novozaposlenih u skladu sa zakonskim odredbama	Povećani broj novozaposlenih u Upravi za statistiku	UZS	R
5	Promocija i podrška studentim Evropskog magistarskog programa zvanične statistike – EMOS kroz saradnju sa akademskom zajednicom, učešćem u edukatovnom programu zaposlenih iz Uprave za statistiku	Broj zaposlenih koji je uspješno završio EMOS /Broj održanih predavanja na Univerzitetu	PZS	DR
6	Omogućiti višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	Broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	PZS	DR
7	Redovna uključenost proizvođača zvanične statistike u radnim grupama koje se bave modernizacijom i razvojem zvanične statistike korišćenjem «Big Data»1. Konferencija o novim tehnikama i tehnologijama u zvaničnoj statistici2. Big Data alati za IT stručnjake kao podrška statističarima	Edukacija zaposlenih u statističkom sistemu koji se bave modernizacijom i razvojem zvanične statistike korišćenjem «Big Data»	PZS	R
8	Testiranje novih izvora podataka i metoda kroz probna statistička istraživanja	Sprovedena probna istraživanja koja koriste nove izvore i metode u statističkoj proizvodnji	PZS	N

Operativni cilj 3: Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

1	Koordinacija aktivnosti sa nadležnim institucijama u cilju ispunjenja završnih mjerila Poglavlja 18 – Statistika a shodno potpisanom Sporazumu o saradnji u oblasti statistike nacionalnih računa sektora opšte države i sa njom povezanih statistika (br. 01-1488 od 25.04.2016. godine)	Povećanje nivoa spremnosti Crne Gore za članstvo u oblasti statistike kroz Izvještaje o napretku Evropske komisije za pregovaračko poglavlje 18: Statistika/ Povećana proizvodnja inputa za popunjavanje konkretnih varijabli u okviru tabela definisanih prvim mjerilom za zatvaranje Poglavlja 18. Statistika	PZS	DR
2	Veća dostupnost indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region	Indikatori u nadležnosti Uprave za statistiku definisani strategijom održivog razvoja 2030 za period 2019. i 2020. godinu i EU projektom PP 7.2 Sustainable Development Goals (SDGs) indicators.	PZS	NUS
3	Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a i njihovo metodološko usklađivanje sa relevantnim metodološkim okvirima i konceptima kvaliteta	Proizvodnja statističkih istraživanja	PZS	R
4	Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio-demografskih podataka Crne Gore shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa siste za diseminaciju opštih podataka	Proizvodnja rezultata zvanične statistike	PZS	DR
5	Veće učešće Uprave za statistiku kroz članstvo u međunarodnim radnim grupama, upravljačkim tijelima, međunarodnim asocijacijama	Redovna prisutnost kadra statističkog sistema Crne Gore na relevantnim i ključnim radnim sastancima i različitim vidovima obuke u EUROSTAT-u, ESS;	PZS	R

Operativni cilj 4: Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

1	Koordinacija aktivnosti u cilju izmjene člana 35 (pristup administrativnim izvorima podataka) Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	Izmijenjen član 35 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	UZS	R
2	Omogućiti edukaciju zaposlenih u statističkom sistemu za korišćenje novih izvora podataka u oblasti primjene Big Data	Edukacija zaposlenih u statističkom sistemu u okviru ESS i drugih statističkih organizacija i institucija o korišćenju novih izvora podataka	PZS	R

3	Sprovođenje probnih istraživanja u cilju ocjene metodologije ili kvaliteta izvora podataka koje treba prikupiti statističkim istraživanjima	Primjena administrativnih izvora podataka u statističke svrhe	PZS	DR
4	Sprovođenje probnih istraživanja i pilot projekata u cilju ispitivanja primjene novih metoda i izvora u statističkoj proizvodnji istraživanja	Ispitivanje mogućnosti u primjeni novih metoda u statističkoj proizvodnji	PZS	DR
5	Porast broja statističkih istraživanja koja koriste nove metode u prikupljanju podataka	Broj istraživanja koja koriste CAPI i CAWI metodu	PZS	DR

Operativni cilj 5: Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

1	Definisanje Akcionog plana na nivou statističkog sistema Crne Gore u skladu sa evaluacionim standardima definisanim principima kodeksa prakse evropske statistike, predloženih u redovnom izvještaju sa misije procjene održane u novembru 2018. godine	Izrađen Akcioni plan na nivou statističkog sistema	PZS	NUS
2	Definisanje akcionog plana i pratećih procedura u cilju implementacije GSBPM modela u skladu sa projektom IPA 2015 6.1.Quality management	Izrađen Akcioni plan na nivou statističkog sistema	PZS	DR
3	Primjena GSBPM koji podstiče integraciju statističkog sistema	Uspostavljen okvir GSBPM modela u Upravi za statistiku	UZS	R
4	Implementacija elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom upravljanja kvalitetom, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema u skladu sa projektom IPA 2019 6.1 Quality managment	Implementacija aktivnosti definisanih Strategijom upravljanja kvalitetom	PZS	DR
5	Definisanje koncepta Strategije i Akcionog plana u cilju implementacije sistema samoprocjene i interne revizije	Koncept Strategije i Akcionog plana za implementaciju sistema samoprocjene i interne revizije kvaliteta rezultata zvanične statistike	PZS	DR
6	Testiranje upitnika za samoprocjenu	Realizovano testiranje upitnika	PZS	R
7	Sprovođenje prakse samoprocjene statističke proizvodnje	Samoprocjena dva statistička istraživanja	PZS	R
8	Riješen problem poslovnog prostora Uprave za statistiku u cilju potpune implementacije Kodeksa kvaliteta EUstatistike i Opšte regulative o zaštiti podataka o ličnosti (General data Protection Regulation – GDPR)	Novi poslovni prostor u cilju potpune implementacije Kodeksa kvaliteta EU statistike i Opšte regulative o zaštiti podataka o ličnosti (General data Protection Regulation – GDPR	MF	N

Operativni cilj 6: Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike				
1	Povećana primjena IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike u različitim statističkim domenima	Rad na primjeni IT integrisanog sistema koji prati poslovniproces GSBPM modela za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike u statističkim domenima: Poljoprivreda i socijalne statistike	UZS	R
2	Razvoj IT sistema elektronskog arhiviranja i dokumentovanja	Izrađen Akcioni plan za primjenu elektronskog arhiviranja i dokumentovanja	UZS	R
3	Priprema SDMX fajlova korišćenjem SDMX konvertora	Razvijena SDMX struktura za slanje statističkih podataka preko e-Damis web portala	UZS	R
4	Koordinacija uzorka za mala, srednja i velika preduzeća. Koordinacija uzorka se vrši u skladu sa Uputstvom za koordinaciju uzorka sa preduzećima (procedura u SAS programu) i koordinacija administrativnih izvora podataka	Smanjena opterećenost izvještajnih jedinica	UZS	NUS
5	Razvoj diseminacione baze podataka za „open data“ na nivou statističkog sistema	Analiza stanja za izradu diseminacione baze podataka za „open data“	UZS	R
Operativni cilj 7: Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva				
1	Izmjena važećeg Pravilnika o sistematizaciji i unutrašnjoj organizaciji	Povećan broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću	UZS	N
2	Implementiranje alata podrške korisnicima – User support	Definisanje polaznih osnova	UZS	R
3	Priprema Politike diseminacije	Definisana Politika disemnacije	UZS	DR
4	Priprema Strategije diseminacije	Definisana Strategija Diseminacije	UZS	N
5	Organizovanje foruma aktivnih korisnika rezultata zvanične statistike	Broj organizovanih sastanaka	UZS	N
6	Definisanje polaznih osnova za uspostavljanje funkcionalne zvanične web stranice Uprave za statistiku i uspostavljanje diseminacione baze podataka	Funkcionalna zvanična web stranica Uprave za statistiku	UZS	DR
7	Definisanje potrebnih administrativnih kapaciteta (ljudskih i tehničkih) za promociju rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije i infografika.	Definisanje analize izvodljivosti diseminacije rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije i infografika i definisanje Akcionog plana.	UZS	N

Pregled 3: Broj i dinamika praćenja indikatora sa UN liste za koje je odgovorna Uprava za statistiku, na dan 10.02.2024. g.

Br	Oznaka Indikatora	Naziv indikatora	Dinamika praćenja[69]	
1	3.2.1	Stopa smrtnosti djece ispod pet godina	2010-2022	Indikatori koji se u potpunosti prate (prema nazivu i sadržaju)
2	3.2.2	Stopa smrtnosti novorođenčadi	2010-2022	
3	4.4.1	Udio mladih i odraslih osoba koje imaju informaciono-komunikacione vještine (ICT), prema vrsti vještine	2013-2022	
4	7.1.1	Udio stanovništva koji ima pristup električnoj energiji	2008-2021	
5	8.1.1	Godišnja stopa rasta realnog BDP-a po glavi stanovnika	2010-2021	
6	8.5.2	Stopa nezaposlenosti, po polu, starosnoj dobi i osobama sa invaliditetom	2010-2022	
7	8.6.1	Udio mladih (starosne dobi 15-24) koji nijesu obuhvaćeni obrazovanjem, zapošljavanjem ili obukom	2010-2022	
8	9.2.1	Proizvodna vrijednost dodata kao udio BDP-a i po glavi stanovnika	2010-2020	
9	9.2.2	Zaposlenost u proizvodnoj industriji kao udio ukupne zaposlenosti	2010-2022	
10	9.5.1	Potrošnja na istraživanje i razvoj kao udio BDP-a	2011-2019	
11	12.5.1	Nacionalna stopa recikliranja, tone recikliranog materijala	2011-2021	
12	17.8.1	Udio osoba koje koriste internet	2011-2022	
13	17.18.2	Broj zemalja koje imaju domaće zakonodavstvo o statistici koje je usklađeno sa Osnovnim načelima zvanične statistike	2012-2022	
14	17.18.3	Broj zemalja sa nacionalnim statističkim planom koji je u potpunosti finansiran i sprovodi se, prema izvoru finansiranja	2014-2022	
15	17.19.1	Dolarska vrijednost svih resursa koji su stavljeni na raspolaganje u cilju jačanja statističkih kapaciteta u zemljama u razvoju	-	
16	2.3.1	Obim proizvodnje po radnoj jedinici po klasama veličine poljoprivrednih/stočarskih/šumarskih preduzeća	2010-2016	Indikatori koji se djelimično prate (za koje postoji alternativa prema sadržaju)
17	4.3.1	Stopa učestvovanja mladih i odraslih u formalnom i neformalnom obrazovanju i osposobljavanju u prethodnih 12 mjeseci, po polu	2010-2022	
18	4.5.1	Indeksi pariteta (žensko/muško, ruralno/urbano, donja/gornja petina bogatstva i drugi, poput statusa invalidnosti, autohtonih naroda i pogođenosti konfliktima kako podaci postanu dostupni)	2018	
19	5. a.1 (a)	Udio ukupnog poljoprivrednog stanovništva sa vlasničkim ili sigurnim pravima nad poljoprivrednim zemljištem, po polu;	2010	
20	5.b.1	Udio pojedinaca koji posjeduju mobilni telefon, po polu	-	
21	7.2.1	Udio obnovljive energije u ukupnoj konačnoj potrošnji energije	2010-2021	
22	8.2.1	Godišnja stopa rasta realnog BDP-a po zaposlenoj osobi		

[69] Podaci o dinamici praćenja indikatora sa UN liste preuzeti su iz baze podataka https://www.sdgmontenegro.me/.

23	9.1.2	Obim putničkog i teretnog saobraćaja, po vidu prevoza	2010-2022	
24	9.3.1	Udio malih industrijskih preduzeća u ukupnoj industrijskoj vrijednosti dodatoj finansijskim uslugama, uključujući povoljne kredite, i njihovu integraciju u lance vrijednosti i tržišta	2012-2015	
25	9.a.1	Ukupna zvanična međunarodna podrška (zvanična razvojna pomoć plus drugi zvanični tokovi) za infrastrukturu	2012-2021	
26	9.b.1	Udio dodatne vrijednosti srednje i visoko tehnološke industrije u ukupnoj dodatnoj vrijednosti	-	
27	10.4.1	Radni udio BDP-a koji obuhvata plate i davanja socijalne zaštite	2008-2020	
28	12.4.2	Opasni otpad proizveden po glavi stanovnika, udio prerađenog opasnog otpada i po vrsti prerade	2011-2021	
29	1.1.1	Udio stanovništva ispod međunarodne linije siromaštva, po polu, starosti, radnom statusu i geografskoj lokaciji (urbana / ruralna)	2013-2021[70]	Indikatori čije se uvođenje planira do 2018. godine
30	2.1.1	Prevalencija neuhranjenosti	-	
31	2.1.2	Prevalencija umjerene ili teške nesigurnosti u snabdijevanju hranom u populaciji, na osnovu Skale doživljavanja neigurnosti u snabdijevanju hranom	2015-2020	
32	2.2.1	Prevalencija zaostajanja u rastu (visina za uzrast <-2 standardnog odstupanja od srednje vrijednosti Standarda za rast djeteta Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) kod djece mlađe	-	
33	2.2.2	Prevalencija pothranjenosti (težina za visinu >+2 ili <-2 standardnog odstupanja od srednje vrijednosti Standarda SZO za rast djeteta) kod djece mlađe od 5 godina, po vrsti (zaostajanje u rastu i nedovoljna teži	2018	
34	2.3.1	Obim proizvodnje po radnoj jedinici po klasama veličine poljoprivrednih/stočarskih/šumarskih preduzeća	2010-2016	
35	2.4.1	Udio poljoprivrednih površina koje se koriste za produktivnu i održivu poljoprivredu	2010[71]	
36	3.7.1	Udio žena reproduktivne dobi (starosti 15-49 godina) čija je potreba za planiranjem porodice zadovoljena modernim metodama	2018	
37	3.7.2	Stopa nataliteta kod adolescenata (uzrast 10-14 godina; uzrast 15-19 godina) na 1.000 žena u toj starosnoj grupi	2010-2020[72]	

[70] 1-1-1-a.
[71] 2-4-1-a.
[72] 3-7-2-a.

38	4.2.1	Udio jednogodišnjaka vakcinisanih protiv boginja (%)	2018[73]	
39	5.3.1	Udio žena starosne dobi od 20-24 godina koje su bile u braku ili u zajednici prije 15. godine i prije 18. godine	2018	
40	8.4.1	Materijalni otisak (MF) i MF po glavi stanovnika, po BDP-u	-	
41	8.4.2	Domaća materijalna potrošnja (DMC) i DMC po glavi stanovnika, po BDP-u	2008-2019	
42	8.5.1	Prosječna satnica zaposlenih žena i muškaraca, po profesiji, starosnoj dobi i osobama sa invaliditetom	2014	
43	8.7.1	Udio i broj djece starosne dobi 5-17 godina koja su uključena u dječiji rad, po polu i godinama	2018	
44	10.2.1	Udio stanovništva koje živi ispod 50 procenata srednjeg prihoda, po starosnoj dobi, polu i osobama sa invaliditetom	-	
45	12.2.1	Materijalni otisak (MF) i MF po glavi stanovnika, po BDP-u	-	
46	12.2.2	Domaća materijalna potrošnja (DMC) i DMC po glavi stanovnika, po BDP-u	-	
47	1.2.1	Udio stanovništva koje živi ispod nacionalne linije siromaštva, po polu i starosti	-	Indikatori koje je potrebno uvesti u periodu 2018-2024. godine
48	1.2.2	Udio muškaraca, žena i djece svih uzrasta koji žive u siromaštvu u svim svojim dimenzijama prema nacionalnim definicijama	2015-2021	
49	1.3.1[74]	Udio stanovništva koji je obuhvaćen sistemima/nivoima socijalne zaštite, po polu, i uz razlikovanje djece, nezaposlenih, starijih osoba, osoba sa invaliditetom, trudnica, novorođenčadi, žrtava povreda na radu, i siromašnih i ranjivih	2014-2020	
50	1.4.1	Udio stanovništva koje živi u domaćinstvima koja imaju pristup osnovnim uslugama	2018	
51	2.3.2	Prosječni prihod malih proizvođača hrane, po polu i autohtonom statusu	-	
52	2.c.1	Indikator anomalija cijene hrane	-	
53	8.3.1	Udio neformalne zaposlenosti u zaposlenosti van sektora poljoprivrede, po polu	-	
54	11.1.1	Udio urbane populacije koji živi u sirotinjskim četvrtima, neformalnim naseljima ili neadekvatnom smještaju	2008-2020	
55	17.11.1	Udio zemalja u razvoju i najmanje razvijenih zemalja u globalnom izvozu	-	

[73] 4-2-1-a.
[74] 1.3.1-a